

NARODOWY
BANK POLSKI

Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2023 roku

Raport z badania ankietowego

Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2023 roku

Raport z badania ankietowego

Opracował:
Departament Statystyki

Zespół autorski:
Beata Dudek
Adam Panuciak
Paweł Strzelecki

Spis treści

Podsumowanie	3
Wstęp	6
1. Sytuacja demograficzna imigrantów	9
1.1. Podstawowe cechy respondentów	9
1.2. Sytuacja rodzinna imigrantów	10
1.3. Kształcenie się w Polsce	12
2. Imigranci z Ukrainy na polskim rynku pracy	14
2.1. Aktywność zawodowa imigrantów	14
2.2. Wynagrodzenia imigrantów	16
2.3. Sytuacja rodzinna a aktywność na rynku pracy	18
3. Sytuacja ekonomiczna imigrantów	20
3.1. Dochody	20
3.2. Wydatki	23
4. Środki pieniężne i pomoc rzeczowa przekazywane do Ukrainy	25
5. Dalsze plany migrantów	30
5.1. Deklaracje migrantów odnośnie ich przyszłego pobytu w Polsce	30
5.2. Czynniki mające wpływ na plany migrantów z Ukrainy dotyczące dalszego pobytu w Polsce	31
5.3. Oczekiwania odnośnie pomocy ze strony Polski	37
6. Wybrane elementy zróżnicowania regionalnego migrantów z Ukrainy w Polsce	39
Aneks. Opis metody badania ankietowego	45

Podsumowanie

Niniejszy raport przedstawia wyniki badania ankietowego dorosłych migrantów z Ukrainy w Polsce, przeprowadzonego w okresie od 8 maja do 7 lipca 2023 r. Badanie objęło zarówno uchodźców, jak i migrantów przedwojennych. Badanie było trzecim badaniem zrealizowanym przez Narodowy Bank Polski od momentu wybuchu wojny w Ukrainie. Najważniejsze wnioski z omawianego badania są następujące:

1. **Nie zmieniła się istotnie w stosunku do listopada 2022 r. struktura demograficzna przebywających w Polsce migrantów z Ukrainy. To co nadal odróżnia uchodźców od migrantów przedwojennych to zróżnicowanie ze względu na płeć.** Dorośli migranci z Ukrainy to w większości kobiety – około 68% (w grupie imigrantów przedwojennych stanowiły 55%, a w grupie uchodźców 78%). Ponad połowa to osoby w wieku 27 – 44 lata, 48% migrantów przedwojennych i 29% uchodźców przebywa w Polsce ze współmałżonkiem/partnerem, a ponad 40% uchodźców i 30% migrantów przedwojennych mieszka w Polsce z niepełnoletnimi dziećmi. Większość obywateli Ukrainy przebywających w Polsce z niepełnoletnimi dziećmi posyła je do polskich szkół lub przedszkoli.
2. **Migranci to osoby dobrze wykształcone.** Wykształcenie wyższe deklaruje 42% migrantów przedwojennych oraz 48% uchodźców. Poprawie uległa znajomość języka polskiego wśród uchodźców. Jedynie 13% z nich deklaruje brak znajomości języka polskiego. Z kolei prawie 60% migrantów przedwojennych ocenia, że bardzo dobrze zna język polski.
3. **Podstawowym źródłem utrzymania migrantów z Ukrainy jest praca.** Sytuacja ekonomiczna uchodźców jest trudniejsza niż migrantów przedwojennych. Dochody z pracy w Polsce uzupełniają polskie świadczenia społeczne, przede wszystkim środki z programu 500+. Głównie w przypadku uchodźców dodatkowym źródłem dochodu są środki otrzymywane z Ukrainy. Obok osób pracujących zdalnie (otrzymują wynagrodzenia z Ukrainy) oraz prowadzących własną działalność gospodarczą, najczęściej otrzymują je osoby niepracujące.
4. **Integracja imigrantów uchodźców z Ukrainy na polskim rynku pracy następuje wolniej niż w 2022 roku.** Utrzymuje się różnica pomiędzy migrantami przedwojennymi a uchodźcami na polskim rynku pracy. Ci pierwsi są częściej zatrudnieni na stałe i zdecydowanie rzadziej bezrobotni lub nieaktywni zawodowo. W stosunku do 2022 roku obniżył się nieznacznie wskaźnik zatrudnienia uchodźców (z 65% w listopadzie 2022 do 62% w obecnym badaniu). Odsetek poszukujących pracę uchodźców utrzymuje się na poziomie ok. 25% (znacznie powyżej analogicznego wskaźnika ogółem w Polsce), a nieco powyżej 10% uchodźców nie pracowało i nie poszukiwało pracy.
5. **Płace imigrantów w większym stopniu zależą od branży w Polsce i momentu przyjazdu niż formalnego wykształcenia.** Relatywnie najwyższe wynagrodzenia otrzymują zarówno imigranci przedwojenni jak i uchodźcy zajmujący się informatyką, budownictwem i transportem. Relatywnie najmniejsze zarobki oferowane są w rolnictwie,

usługach dla gospodarstw domowych i branży turystycznej. Poza informatyką i budownictwem utrzymują się duże różnice pomiędzy medianami płac uchodźców oraz imigrantów przedwojennych.

6. **Obecność rodziny i dzieci w Polsce wpływa na aktywność zawodową uchodźczyń.** Uchodźcy i uchodźczynie z Ukrainy mają relatywnie najczęściej stabilne zatrudnienie w sytuacji, gdy nie mają rodziny w Polsce lub przebywają w Polsce bez dzieci. Wychowywanie dzieci w Polsce wiąże się z większym ryzykiem bezrobocia zwłaszcza w przypadku kobiet z więcej niż jednym dzieckiem. W przypadku imigrantów i imigrantek przedwojennych wpływ rodziny na aktywność zawodową jest wyraźnie mniejszy.
7. **Postępuje proces usamodzielniania się uchodźców.** Coraz dłuższy czas pobytu w Polsce uchodźców oraz wprowadzone w 2023 r. zmiany w przepisach istotnie ograniczające możliwość bezpłatnego przebywania w miejscach zorganizowanego zamieszkiwania oferowanych przez państwo polskie spowodowały dalszy wzrost odsetka uchodźców wynajmujących samodzielnie mieszkanie z 52% do 68%. Spadł natomiast z 19% do 6% odsetek uchodźców mieszkających w miejscach zorganizowanego zakwaterowania. Posiadanie rodziny wpływa istotnie na sytuację mieszkaniową migrantów. Migranci przebywający w Polsce z partnerem lub z partnerem i dziećmi częściej wynajmują mieszkanie lub posiadają własne mieszkanie w Polsce.
8. **Migranci nadal wspierają swoich bliskich w Ukrainie.** Osoby, które przyjechały przed wybuchem wojny nie zmieniły istotnie swoich skłonności do przesyłania środków finansowych za granicę (środki przekazuje ponad 60% z nich). Odsetek uchodźców dokonujących transferów do Ukrainy jest o prawie połowę niższy niż migrantów przedwojennych. Uzupełnieniem pomocy finansowej jest pomoc rzeczowa wysyłana do Ukrainy, przede wszystkim dla rodziny, ale także dla organizacji charytatywnych.
9. **Utrzymuje się zróżnicowanie w strategiach dotyczących przyszłego pobytu w Polsce między migrantami przedwojennymi a uchodźcami, chociaż wśród tych ostatnich nieznacznie wzrósł odsetek osób deklarujących dłuższy pobyt w Polsce. W przypadku migrantów przedwojennych w znacznym zakresie można mówić o migracji osiedleńczej.** 61% migrantów przedwojennych i 39% uchodźców deklaruje, że pozostanie w Polsce na stałe lub dłużej niż rok. Na bardzo niskim poziomie utrzymuje się odsetek osób, które chcą wyjechać z Polski do innego kraju niż Ukraina, spada także odsetek osób, które chcą szybko wrócić do Ukrainy. Szczególnie wśród uchodźców utrzymuje się duża niepewność dotycząca przyszłości, wyrażająca się w trudności w określeniu jak długo będzie trwał ich pobyt w Polsce.
10. **Przewidywania dotyczące zakończenia wojny są kluczowym czynnikiem wpływającym na deklaracje uchodźców odnośnie ich przyszłości.** Mniejsze znaczenie mają czynniki ekonomiczne takie jak sytuacja na rynku pracy oraz sytuacja mieszkaniowa. Obok nich sytuacja rodzinna i wiek determinują postawy migrantów. Rodziny z dziećmi zdecydowanie częściej niż inne grupy deklarują zamiar pozostania w Polsce na stałe lub dłużej niż rok. Z kolei osoby starsze (szczególnie powyżej 60 roku życia) częściej rozważają wyjazd z Polski.

11. **Pomimo postępującego procesu adaptacji migrantów z Ukrainy do życia w Polsce część z nich wciąż oczekuje pewnego wsparcia ze strony Polski.** Migranci przedwojenni wskazują przede wszystkim na łatwiejszą legalizację pobytu, dostęp do służby zdrowia, lepszą obsługę w urzędzie. Jeżeli chodzi o uchodźców to oczekują głównie pomocy w znalezieniu pracy, organizacji kursów języka polskiego i łatwiejszej legalizacji pobytu. W stosunku do poprzednich rund badania istotnie spada odsetek osób oczekujących organizacji kursów języka polskiego.
12. **Sytuacja migrantów z Ukrainy nieco różni się w poszczególnych województwach, dotyczy to szczególnie uchodźców.** Województwa Polski zachodniej oraz województwo małopolskie zamieszkuje większy odsetek migrantów z Ukrainy wiążących swoje plany z Polską, w tym pełnych rodzin. Polska wschodnia (przede wszystkim województwo lubelskie i podlaskie) to województwa, w których występuje najwyższy odsetek osób, które planują powrót do Ukrainy.

Wstęp

Niniejszy raport stanowi podsumowanie badania ankietowego imigrantów z Ukrainy zrealizowanego w miesiącach maj-lipiec 2023 roku. Jest to kolejna edycja badania ankietowego rozpoczętego przez NBP w poprzednich latach w związku z istotnym wpływem wywieranym na polską gospodarkę przez migracje zarobkowe i przymusowe.

Wybuch wojny w Ukrainie 24 lutego 2022 r. spowodował napływ do Polski fali uchodźców wojennych, którzy dołączyli do znajdującej się w Polsce licznej grupy migrantów z Ukrainy, którzy przybyli do Polski głównie w celach zarobkowych. W 2022 r. Narodowy Bank Polski przeprowadził dwa badania ankietowe, pierwsze w okresie od 13 kwietnia do 13 maja 2022 r. a drugie w okresie od 26 września -18 listopada 2022 r.

Celem opisywanej w raporcie rundy badania przeprowadzonej w okresie 8 maja – 7 lipca 2023 roku była diagnoza sytuacji migrantów ponad rok od wybuchu wojny w Ukrainie oraz podobnie jak w przypadku wcześniejszych badań, ocena ich aktywności ekonomicznej i sytuacji dochodowej, próba oceny czy ich pobyt w Polsce ma charakter osiedleńczy czy tymczasowy, a także określenie aktualnej skali i charakterystyki przekazów pieniężnych wysyłanych do Ukrainy.

Kluczową kwestią była ocena tego, na ile dwie obecne w Polsce grupy migrantów z Ukrainy, którzy przyjechali do Polski w różnych okresach i w różnych celach, zdążyły się w przeciągu ostatniego roku upodobnić do siebie w odniesieniu do wymienionych wyżej kwestii, a na ile nadal istnieją między nimi istotne różnice. Istotną kwestią jest jednak określenie przynależności poszczególnych migrantów do dwóch grup: uchodźców wojennych i migrantów przedwojennych. Można bowiem przypuszczać, że w miarę upływu czasu od wybuchu wojny coraz trudniejsze staje się zdefiniowanie, kto jest uchodźcą wojennym, szukającym w Polsce bezpieczeństwa, a kto wybrał Polskę bardziej z powodów ekonomicznych. Z jednej strony wynika to z faktu, że część imigrantów, którzy przybyli do Polski przed wybuchem wojny, została tu przez nią niejako zatrzymana. Choć ich przyjazd przed 2022 rokiem mógł wynikać z pobudek ekonomicznych to wybuch wojny i brak możliwości bezpiecznego powrotu sprawił, że stali się właściwie uchodźcami. Z drugiej strony istnieje grupa migrantów, których obecny pobyt w Polsce zaczął się już po wybuchu wojny, ale jest on kontynuacją ich wcześniejszych doświadczeń z pracą w Polsce, które miały charakter głównie pracy zarobkowej. Trudniej zatem kolejną decyzję o przyjeździe do Polski określać tylko jako ucieczkę przed wojną. Oba przykłady pokazują, że stosowany we wcześniejszych raportach podział na uchodźców i migrantów przedwojennych według daty rozpoczęcia obecnego pobytu (przed wybuchem wojny lub po) w coraz mniejszym stopniu stanowi przekonującą cezurę. Dlatego w niniejszym raporcie przyjęto definicje uchodźców przed wojną oraz migrantów przedwojennych oparte na rejestracji w systemie PESEL-UKR oraz momencie pierwszego przyjazdu do Polski. System PESEL-UKR zaczął funkcjonować w 2022 roku, aby rejestrować w instytucjach publicznych w Polsce uchodźców z Ukrainy i można założyć, że formalnie

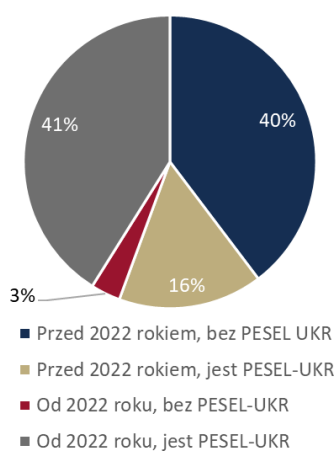
identyfikuje on uchodźców wojennych. Kryterium związane z datą pierwszego przyjazdu do Polski pozwoliło natomiast ocenić doświadczenia migracyjne osób związane z pobytem w Polsce. Można bowiem uznać, że ktoś, kto znalazł się w Polsce po raz pierwszy w 2022 lub 2023 roku jest w sytuacji uchodźczej, nawet jeśli nie zarejestrował się w bazie PESEL-UKR.

Podsumowując, w raporcie używane są następujące sformułowania dotyczące migrantów z Ukrainy, którzy napłynęli do Polski w różnych okresach¹:

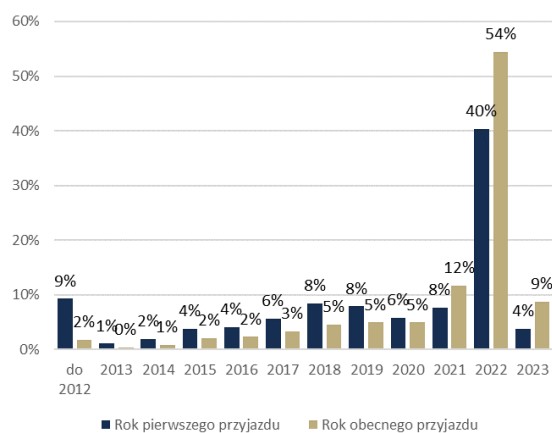
- Migranci przedwojenni – to osoby, z obecnej rundy, które nie zarejestrowały się w bazie PESEL-UKR i których doświadczenia z nieturystycznymi przyjazdami do Polski są wcześniejsze niż 2022 rok.
- Uchodźcy – to osoby z obecnej rundy badania, którzy zarejestrowali się w bazie PESEL-UKR lub po raz pierwszy przyjechali do Polski od 2022 roku.

Przyjęte w niniejszym raporcie definicje oznaczają (**Rysunek 1**), że w obecnym badaniu ok. 60% imigrantów stanowili uchodźcy wojenni natomiast 40% imigranci przedwojenni (tzn. niezarejestrowani w bazie PESEL-UKR, których doświadczenia z pobytami w Polsce są wcześniejsze niż 2022 rok).

Rysunek 1. Imigranci według podziału na czas przyjazdu oraz rejestrację w PESEL-UKR

Rysunek 2. Imigranci według roku obecnego przyjazdu oraz roku pierwszego przyjazdu do Polski

Wśród uchodźców większość stanowiły osoby, które przyjechały do Polski w 2022 lub w 2023 roku i zarejestrowały się w bazie PESEL-UKR (41%). Około 3% stanowiły osoby, które przyjechały po rozpoczęciu wojny w 2022 roku, ale nie zarejestrowały się w bazie. Z kolei

¹ Poza podstawowym podziałem stosowanym w raporcie na niektórych wykresach i w tekście wykorzystywane były dane z poprzednich raportów. W takich przypadkach stosowane są określenia wskazujące na datę zakończenia badań, z którego pochodzą dane do porównań. Na przykład: uchodźcy VII 2023, uchodźcy IX 2022 r., uchodźcy V 2022r.

osoby, które po raz pierwszy przyjechały do Polski jeszcze przed 2022 rokiem, ale są też zarejestrowane w bazie PESEL-UKR stanowiły 16%.

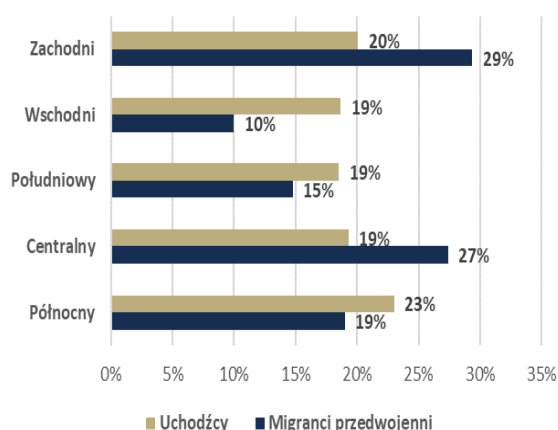
Dane dotyczące czasu pierwszego oraz obecnego pobytu (**Rysunek 2**) wskazują, że prawie 20% ogółu respondentów stanowiły osoby mające doświadczenia migracyjne sprzed 2022 roku kiedy rozpoczęły swój obecny pobyt w roku wybuchu wojny lub później. Wynika to z faktu, że na 44% osób, które przyjechały do Polski po raz pierwszy w 2022 i 2023 roku przypadało 63%, których obecny pobyt zaczął się w tym okresie. Wcześniejsze doświadczenia z pobytami w Polsce mogły zatem pomóc części uchodźców w obecnym pobycie w Polsce.

1. Sytuacja demograficzna imigrantów

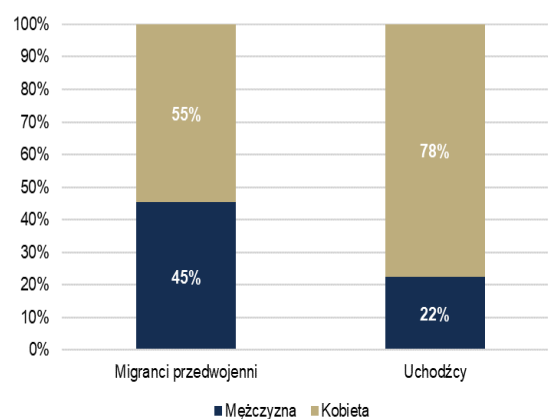
1.1. Podstawowe cechy respondentów

Wyniki ankiet wskazują, że zdecydowana większość imigracji przedwojennej z Ukrainy dotarła do Polski po roku 2014. Jedynie 5% respondentów przyjechało do Polski wcześniej. Rok 2014 jest ważną datą, gdyż wtedy właśnie miał miejsce pierwszy konflikt zbrojny i kryzys polityczny, który wpłynął na wzrost migracji ekonomicznej z tego kraju. Największy odsetek migrantów przedwojennych - 12%, rozpoczął obecny pobyt w Polsce w 2021 r. czyli tuż przed wybuchem wojny. Migranci przedwojenni przyjechali do Polski najczęściej z regionu centralnego i zachodniego Ukrainy (**Rysunek 3**), co można tłumaczyć wysoką mobilnością i niedaleką odległością od Polski. W przypadku uchodźców, praktycznie nie można wydzielić dominującego regionu pochodzenia. W stosunku do badania z listopada 2022 r. nie nastąpiły w tym obszarze istotne zmiany.

Rysunek 3. Region pochodzenia migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.

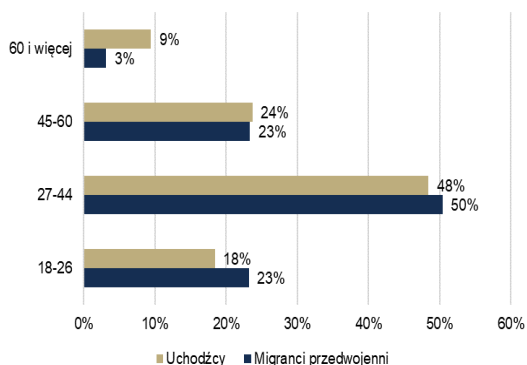
Rysunek 4. Struktura płci migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.

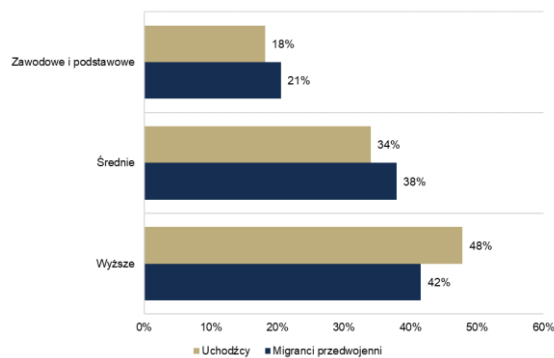
Przebywający w Polsce obywatele Ukrainy to w większości kobiety – około 68% ogółu ankietowanych (**Rysunek 4**). Przewaga kobiet jest zauważalna zarówno wśród uchodźców (78%), jak i migrantów przedwojennych (55%). Udział mężczyzn wśród uchodźców, w stosunku do poprzedniego badania wzrósł nieznacznie z 19% do 22%.

Pod względem wieku połowę ankietowanych, zarówno migrantów przedwojennych jak i uchodźców, stanowiły osoby młode, w wieku 27 – 44 lata, czyli w tzw. *prime-age*, tj. wieku zakładania rodzin i największej aktywności zawodowej (**Rysunek 5**). Tym co różnicuje obie grupy obywateli Ukrainy jest wyraźnie wyższy udział osób starszych wśród uchodźców (9% to osoby w wieku 60+), czyli osób, które w normalnych warunkach nie podejmują decyzji migracyjnych.

Rysunek 5. Struktura wieku migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.

Rysunek 6. Struktura wykształcenia migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.

Odsetek obywateli Ukrainy z wykształceniem wyższym wynosi 42% wśród migrantów przedwojennych oraz 48% wśród uchodźców (**Rysunek 6**). Wykształcenie średnie posiadało natomiast 43% uchodźców i 38% migrantów przedwojennych. Co piąta osoba miała wykształcenie podstawowe lub zawodowe w obydwu podgrupach respondentów. Przebywające w Polsce osoby z Ukrainy można zatem uznać za osoby dobrze wykształcone. Jest to cenna informacja w kontekście aktywizacji zawodowej uchodźców.

W stosunku do poprzedniego badania struktura wykształcenia wśród migrantów z Ukrainy nie uległa istotnej zmianie.

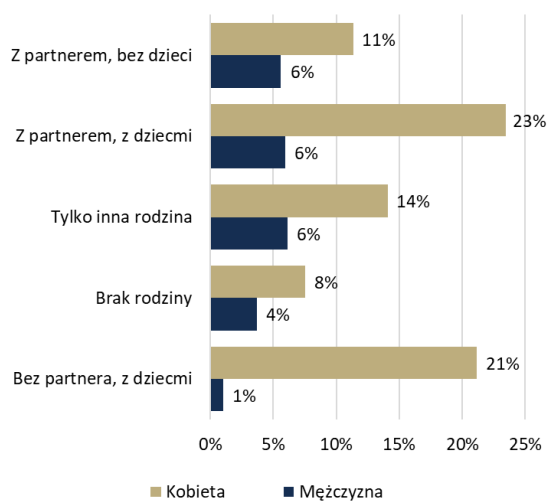
1.2. Sytuacja rodzinna imigrantów

Ważną kwestią w analizie sytuacji demograficznej jest sytuacja rodzinna przyjeżdżających do Polski migrantów. Zdecydowaną większość ogółu uchodźców niezależnie od kategorii rodzinnej stanowiły kobiety (78%). Mężczyźni uchodźcy (22%) różnili się od uchodźczyń mniej zróżnicowaną sytuacją rodzinną (**Rysunek 7**). – mniej więcej podobne były odsetki mężczyzn mających partnerkę bez dzieci, partnerkę i dzieci oraz tylko inną rodzinę (po ok. 6%). Wśród uchodźczyń przeważały osoby mające partnera i dzieci (23%) oraz samotnie wychowujące dzieci (21%). Mniejsze odsetki stanowiły osoby mające tylko inną rodzinę (14%) lub partnera, ale bez dzieci (11%).

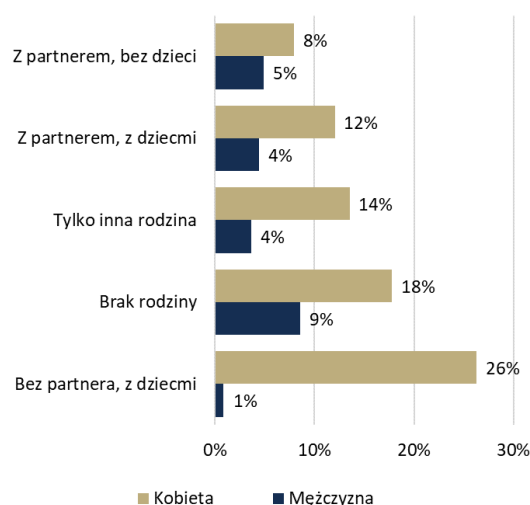
Struktura uchodźców według sytuacji rodzinnej w Polsce (**Rysunek 8**) jest istotnie różna od sytuacji rodzinnej ogółem, co odzwierciedla procesy selekcji imigrantów napływających do Polski po wybuchu pełnoskalowej wojny na Ukrainie. Relatywnie największy odsetek stanowiły kobiety przebywające w Polsce z dziećmi i bez innej rodziny (26% wszystkich uchodźców), a kolejne 12% kobiety przebywające z dziećmi i partnerem (mężem). Należy jednak zauważyć, że stosunkowo duży jest także odsetek przebywających w Polsce kobiet bez dzieci i partnera – samotnie lub tylko z innymi członkami rodziny (razem 32%). Mężczyźni w tej grupie imigrantów w dużej części nie mieli żadnej rodziny w Polsce.

W przypadku migrantów przedwojennych sytuacja rodzinna mężczyzn i kobiet była względnie podobna (**Rysunek 9**). Przeważały tu osoby mające tylko męża/żonę. Wysoki był także odsetek związków z dziećmi. Relatywnie rzadko natomiast występowały osoby nieposiadające rodziny lub samotnie wychowujące dzieci. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze analogicznej strukturze członków rodziny przebywającej w Polsce (**Rysunek 10**), choć najczęściej deklarowaną sytuacją życiową w Polsce było pozostawanie bez bliższej rodziny (14% kobiet oraz 17% mężczyzn).

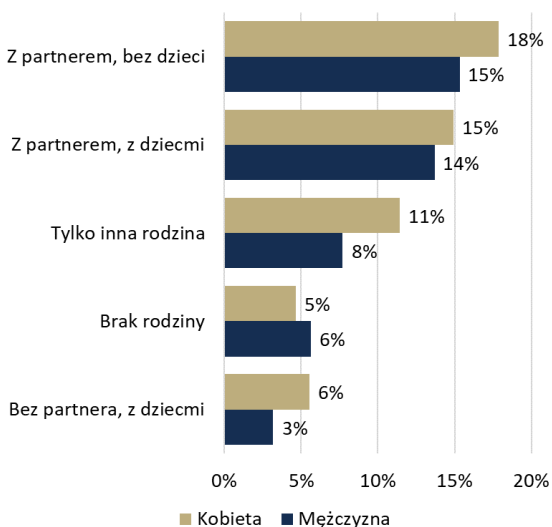
Rysunek 7. Struktura uchodźców z Ukrainy według płci oraz posiadanej rodziny ogółem (udziały sumują się do 100%)

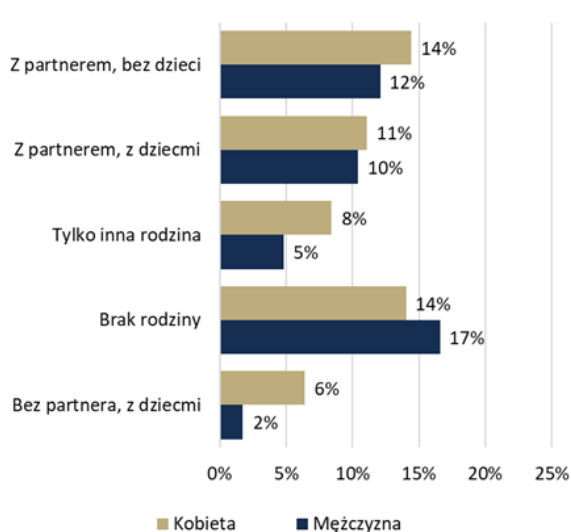
Rysunek 8. Struktura uchodźców z Ukrainy według płci oraz rodziny przebywającej w Polsce (udziały sumują się do 100%)

Rysunek 9. Struktura migrantów przedwojennych z Ukrainy według płci oraz posiadanej rodziny ogółem (udziały sumują się do 100%)

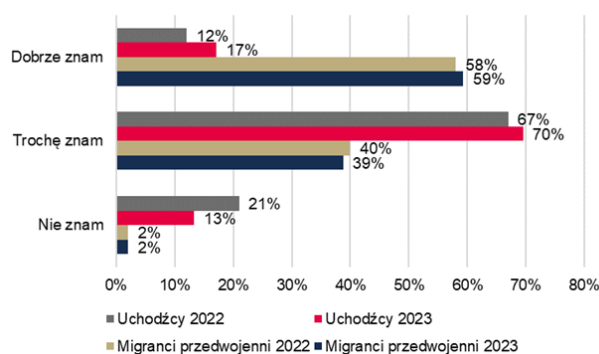
Rysunek 10. Struktura migrantów przedwojennych z Ukrainy według płci oraz rodziny przebywającej w Polsce (udziały sumują się do 100%)

1.3. Kształcenie się w Polsce

Istotną kwestią, z punktu widzenia długoterminowego pozostawiania imigrantów z Ukrainy w Polsce, jest uczestnictwo dzieci obywateli Ukrainy w polskim systemie szkolnictwa. Badanie pokazało, że 58% osób, które przebywają w Polsce z dziećmi poniżej 18 roku życia posyła je do polskich szkół lub przedszkoli. Wśród respondentów mieszkających z własnymi dziećmi odsetek ten jest wyższy i wynosi około 85%. Znajomość języka polskiego, bliskość kulturowa, niewielka odległość geograficzna, to ważne pojęcia związane z osiedlaniem się w Polsce. Na podstawie wyników ankietowych widać, że znikomy odsetek obywateli Ukrainy przyjeżdżających do Polski nie zna języka polskiego. Jedynie 13% zadeklarowało, że nie zna języka polskiego wśród uchodźców i zaledwie 2% wśród migrantów przedwojennych. Ci, w większości dobrze lub trochę znają język kraju przyjmującego. W przypadku uchodźców jest to istotna zmiana w stosunku do pierwszego okresu ich pobytu w Polsce.

Rysunek 11. Znajomość języka polskiego wśród imigrantów z Ukrainy w latach 2022 – 2023

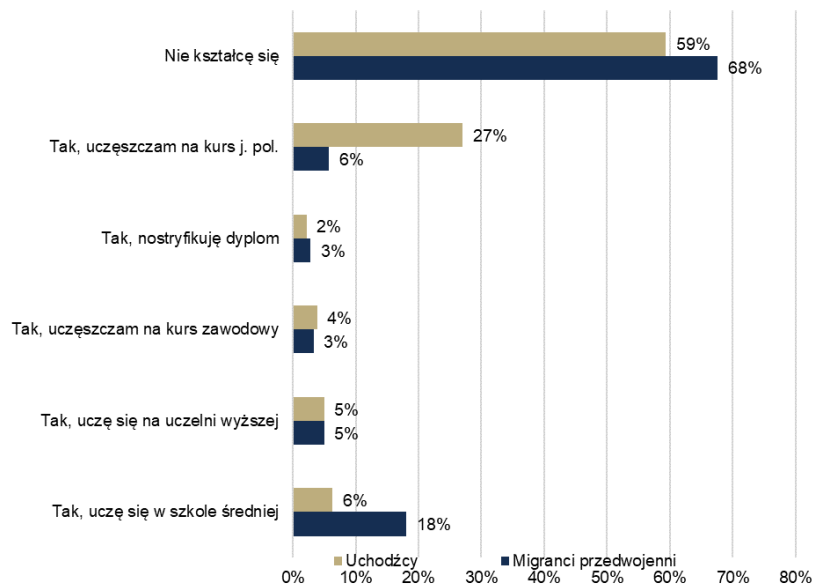
W badaniu przeprowadzonym w maju 2022 r. przez NBP 46% uchodźców deklарowało, że nie zna języka polskiego, a jedynie 5%, że dobrze go zna². Wydaje się, że ta zmiana wynika z faktu, że uchodźcy przebywają już niemal 1,5 roku w Polsce. Uczą się języka w codziennym życiu i w pracy.

Oprócz znajomości języka polskiego, istotną kwestią, z punktu widzenia długoterminowego pozostania cudzoziemców w Polsce jest uczestnictwo w polskim systemie edukacji. Na podstawie wyników badania ankietowego można wywnioskować, że respondenci z Ukrainy, którzy przyjechali do Polski najczęściej nie kształcą się (**Rysunek 12**), co może świadczyć o tym, że ich głównym celem przyjazdu jest praca lub przymus w przypadku uchodźców. Osoby przebywające w Polsce krótkotrwale zdecydowanie słabiej znają język polski, co również utrudnia wejście na polski rynek pracy. Drugim, interesującym, wnioskiem płynącym z analizy aktywności edukacyjnej jest względnie wysoki odsetek (27%) nauki języka polskiego

² Iza Chmielewska-Kalińska, Beata Dudek, Paweł Strzelecki *Sytuacja życiowa i ekonomiczna uchodźców z Ukrainy w Polsce*. Raport z badania ankietowego zrealizowanego przez OO NBP, Departament Statystyki NBP, Warszawa 2022 r.

wśród uchodźców, co może świadczyć o dalszych planach związanych z długotrwałym pobyt w Polsce. Z kolei relatywnie niski odsetek (6%) uczących się języka polskiego wśród migrantów przedwojennych jest wynikiem tego, że większość już zna język polski w stopniu dobrym lub wystarczającym. Blisko 10% imigrantów z Ukrainy kształci się w Polsce w szkole wyższej. W grupie migrantów przedwojennych oraz uchodźców występują podobne wyniki.

Rysunek 12. Kształcenie się obywateli Ukrainy w Polsce.

**Możliwa więcej niż jedna odpowiedź dotycząca kształcenia się stąd wyniki nie sumują się do 100.*

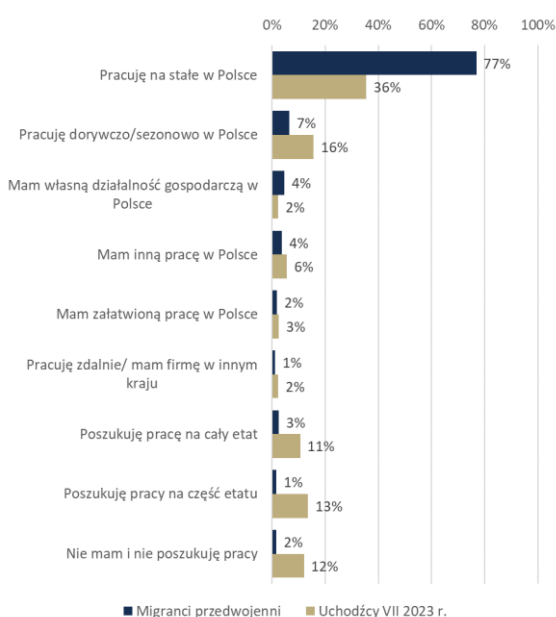
2. Imigranci z Ukrainy na polskim rynku pracy

Okres napływu uchodźców związanych z pełnoskalową wojną na Ukrainie to jednocześnie czas, w którym stopa bezrobocia pozostawała w Polsce na relatywnie niskim poziomie i utrzymywał się relatywnie wysoki popyt na pracę, co ułatwiało znalezienie pracy przez imigrantów. W kolejnych podrozdziałach omówiona została sytuacja dwóch grup migrantów przedwojennych oraz uchodźców wojennych w kontekście ich aktywności zawodowej, wpływu na nią sytuacji rodzinnej oraz o wynagrodzeniach imigrantów.

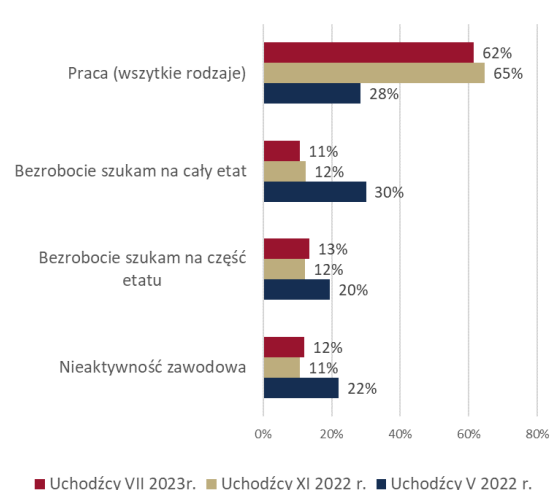
2.1. Aktywność zawodowa imigrantów

Podobnie jak w badaniu z września 2022 roku utrzymuje się duża różnica pomiędzy uchodźcami, którzy przybyli od 2022 roku oraz wcześniejszymi imigrantami (**Rysunek 13**). Wśród imigrantów sprzed wojny 94% stanowiły osoby pracujące w różnych formach, a w przypadku uchodźców wojennych było to 64%. W szczególności, wcześniejsi imigranci znacznie częściej pracowali na stałe (77%) niż uchodźcy (36%). Z drugiej strony w dalszym ciągu istotną część uchodźców stanowiły osoby bezrobotne – poszukujące pracy na cały etat lub na część etatu. W porównaniu z badaniem z września 2022 roku sytuacja na rynku pracy uchodźców wojennych z Ukrainy ustabilizowała się (**Rysunek 14**) po początkowej znacznej poprawie pomiędzy majem i wrześniem 2022 roku.

Rysunek 13. Aktywność zawodowa imigrantów z Ukrainy w 2023 roku

Rysunek 14. Zmiany aktywności zawodowej uchodźców wojennych z Ukrainy

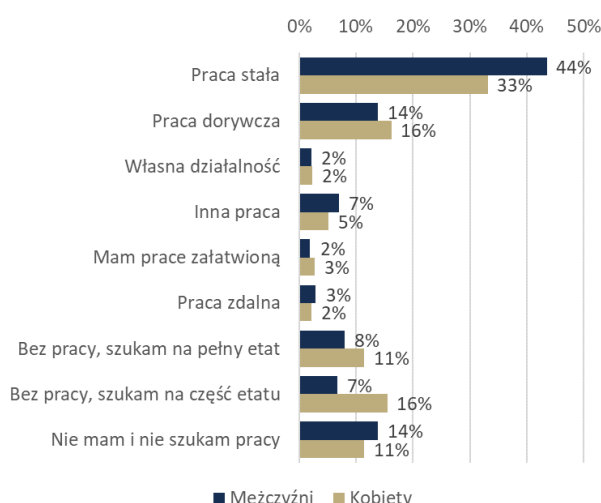

W okresie od czwartego kwartału 2022 roku do pierwszej połowy 2023 roku odsetki pracujących i bezrobotnych uchodźców zmieniły się relatywnie nieznacznie. Zarówno odsetek uchodźców pracujących w polskiej gospodarce jak i odsetki poszukujących pracy (bezrobotnych) były zbliżone do tych obserwowanych w badaniu z września 2022 roku,

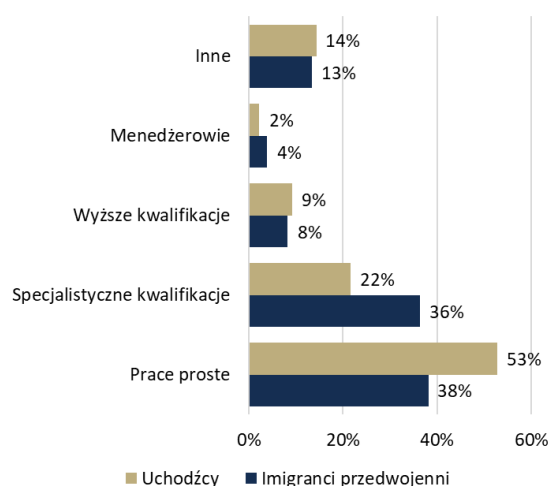
Wśród uchodźców z Ukrainy wyraźnie lepiej na polskim rynku pracy radzą sobie mężczyźni niż kobiety (**Rysunek 15**). Większy odsetek pracuje (71% wobec 61%), a w szczególności, mężczyźni częściej pracują na stałe (44% wobec 33% wśród kobiet), a rzadziej są bezrobotni (15% wobec 27%). Wynikać może to zarówno z większego popytu na pracę w zawodach częściej wykonywanych przez mężczyzn jak i procesów selekcji uchodźców mężczyzn – są to przeważnie osoby z większym stażem (starsze), a z drugiej strony uchodźczynie częściej pełnią opiekę nad dziećmi.

Zróznicowana pomiędzy grupami respondentów jest także struktura miejsc pracy uchodźców i imigrantów przedwojennych (**Rysunek 16**). Wcześniejsi imigranci stosunkowo często pracowali w zawodach wymagających specjalistycznych kwalifikacji, choć nie wyższego wykształcenia. Odsetek ten był zbliżony do udziału osób deklarujących, że wykonują prace proste. Uchodźcy, którzy przyjechali i podjęli prace w Polsce okazali się przeciętnie osobami z relatywnie wysokim wykształceniem. Z tego powodu nieco częściej niż wcześniejsi imigranci pracowali w zawodach wymagających wyższych kwalifikacji. Z drugiej jednak strony zdecydowana większość uchodźców wykonywała jednak prace proste nie wymagające kwalifikacji.

Rysunek 15. Aktywność zawodowa uchodźców a płeć

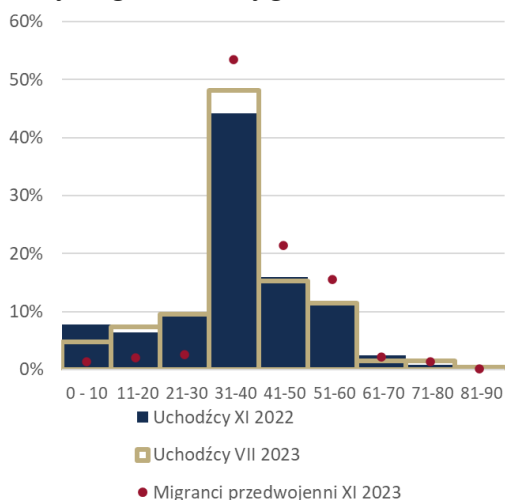
Rysunek 16. Kwalifikacje wymagane na stanowiskach zajmowanych przez uchodźców oraz imigrantów przedwojennych

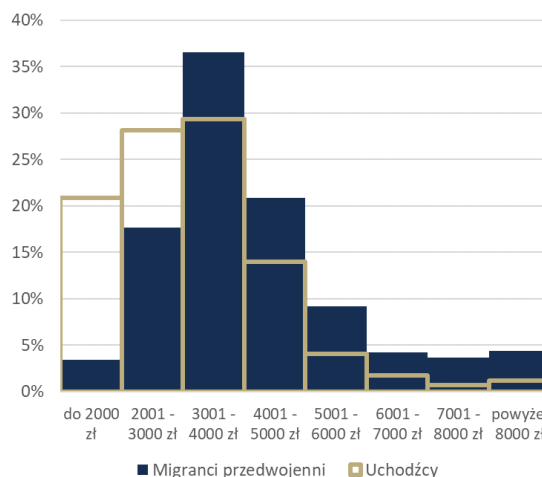
Intensywność wykorzystania pracy imigrantów mierzona przeciętną tygodniową liczbą przepracowanych godzin (**Rysunek 17**) wskazuje, że uchodźcy wraz z upływającym czasem

częściej pracują w wymiarze pełnoetatowym lub zbliżonym, a rzadziej wykonują pracę jedynie w wymiarze kilku godzin w tygodniu. Wciąż jednak pod tym względem różnili się od migrantów przedwojennych, którzy częściej pracowali na pełny etat lub więcej.

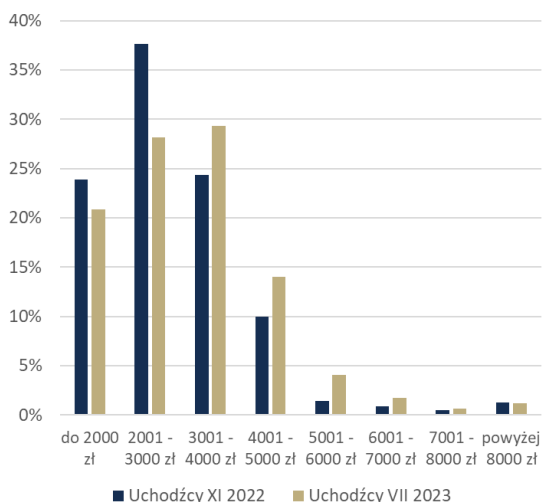
Rysunek 17. Przeciętna liczba przepracowanych godzin w tygodniu

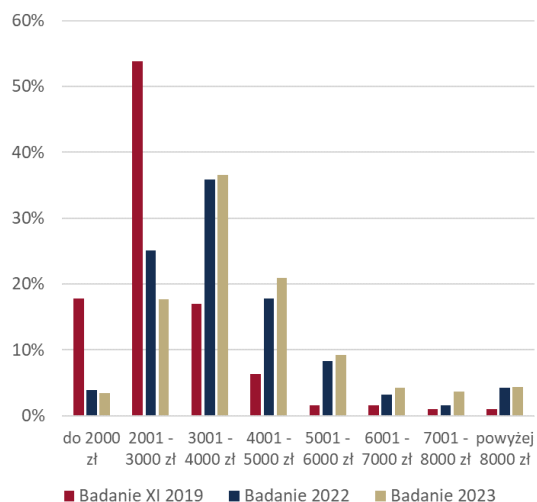
Rysunek 18. Zmiany struktury wynagrodzeń

Rysunek 19. Zmiana struktury wynagrodzeń - uchodźcy

Rysunek 20. Zmiana struktury wynagrodzeń migrantów przedwojennych (badania z 2019, 2022 oraz 2023 roku)

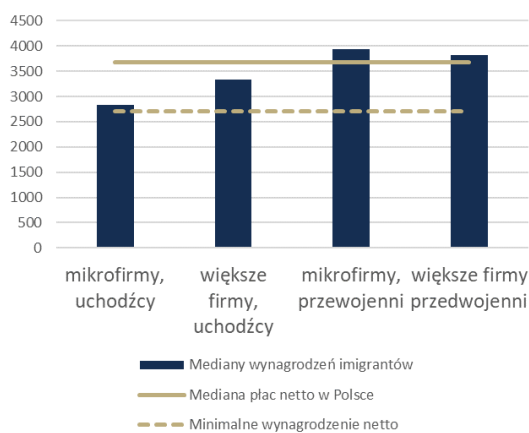
2.2. Wynagrodzenia imigrantów

Utrzymują się także różnice pomiędzy strukturą wynagrodzeń uchodźców oraz wcześniejszych imigrantów (Rysunek 18). Choć najczęściej oba typy migrantów otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 3000-4000 tys. zł netto, to w przypadku uchodźców relatywnie często deklarowane były zarobki na poziomie niższym niż 3000 zł netto (49% odpowiedzi, wobec 21% wśród imigrantów przedwojennych). Zauważyć jednak należy, że następował istotny wzrost wynagrodzeń uchodźców (Rysunek 19), co wynikać może zarówno z utrzymującej

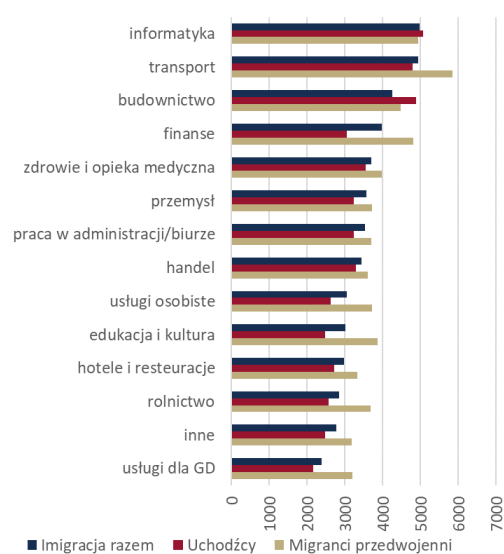
się rekordowo niskiej stopy bezrobocia jak też ze wzrostu poziomu płacy minimalnej. Systematycznie na korzyść zatrudnionych migrantów przedwojennych zmieniała się także ich struktura wynagrodzeń (**Rysunek 20**). Na podstawie ogólnopolskich badań ankietowych imigrantów prowadzonych od 2019 roku można zauważyć, że mediana wynagrodzeń imigrantów, którzy przybyli do Polski przed wybuchem wojny wzrosła w latach 2019-2022 o ok. 38%, a pomiędzy badaniami w 2022 i 2023 roku o 6%. Były to dynamiki nieco wyższe od obserwowanych w całej polskiej gospodarce (przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2019-2022 wzrosło o 31% a pomiędzy terminami badań imigrantów w 2022 i 2023 roku o 4%). Jednak należy zauważyć, że ze względu na strukturę wynagrodzeń na płace imigrantów bardziej wpływały podwyżki płacy minimalnej w polskiej gospodarce.

Wynagrodzenia otrzymywane przez imigrantów w Polsce w zasadzie nie odzwierciedlają formalnego wykształcenia zdobytego na Ukrainie. Niezależnie od poziomu wykształcenia (wyższe, średnie, podstawowe) mediana wynagrodzeń netto otrzymywana w Polsce to nieco poniżej 3500 złotych. Badania wynagrodzeń ogółem w Polsce wskazują, że wynagrodzenia w Polsce są zróżnicowane w mikrofirmach i w większych firmach. W przypadku ukraińskich imigrantów w Polsce wielkość firmy w której świadczą pracę nie wpływała istotnie na medianę płac imigrantów, którzy przybyli przed wojną, ale miała znaczenie jedynie wśród uchodźców (**Rysunek 21**). Mediana płac uchodźców zatrudnionych w najmniejszych firmach (9 i mniej osób zatrudnionych) wynosiła jedynie nieco powyżej miesięcznej płacy minimalnej netto. W przypadku uchodźców pracujących w pozostałych firmach było to prawie 20% więcej. Zależność ta nie dotyczyła jednak przedwojennych imigrantów z Ukrainy, których mediana płac, niezależnie od wielkości firmy, była zbliżona do mediany płac w polskiej gospodarce.

Rysunek 21. Mediany wynagrodzeń uchodźców i imigrantów przedwojennych w zależności od wielkości firmy

Rysunek 22. Mediany miesięcznych zarobków a sektor działalności w którym pracują imigranci z Ukrainy w Polsce

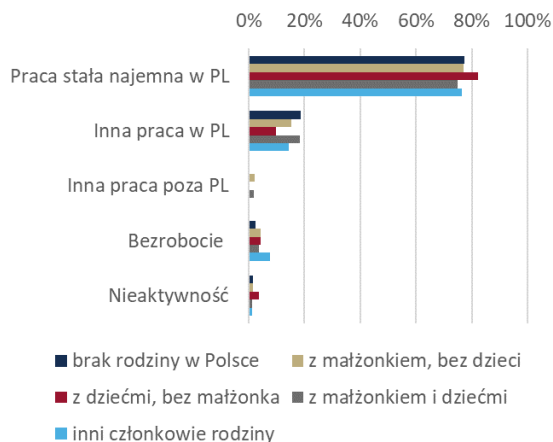
Wynagrodzenie imigrantów w Polsce zależy w dużym stopniu od branży, w której pracują (**Rysunek 22**). Najwyższa mediana zarobków dotyczyła branży informatycznej, w której dodatkowo zarobki osób, które przyjechały przed wojną oraz po jej rozpoczęciu nie różniły się istotnie. Drugą pod względem zarobków branżą był transport, choć w tym przypadku widać było wyraźną przewagę osób, które mają już dłuższe doświadczenie w pracy w Polsce nad uchodźcami. Wyższa mediana płac imigrantów wcześniejszych była typowa w zdecydowanej większości branż. Z drugiej strony w budownictwie mediana wynagrodzeń uchodźców była nieco wyższa od migrantów przedwojennych, co mogło być efektem wyższych lub specyficznych kwalifikacji osób, które pracują w tej branży i jednocześnie napłynęły od 2022 roku. Ogólnie niższa mediana płac uchodźców niż migrantów przedwojennych, odzwierciedlała prawdopodobnie krótszy staż pracy w danej dziedzinie w Polsce oraz krótszy czas spędzony na poszukiwaniach lepsze dopasowanie swoich kwalifikacji do oczekiwań polskiego rynku pracy. Różnice te można także wiązać z przewagą kobiet w grupie uchodźców oraz luką płacową pomiędzy imigrantami i imigrantkami.

2.3. Sytuacja rodzinna a aktywność na rynku pracy

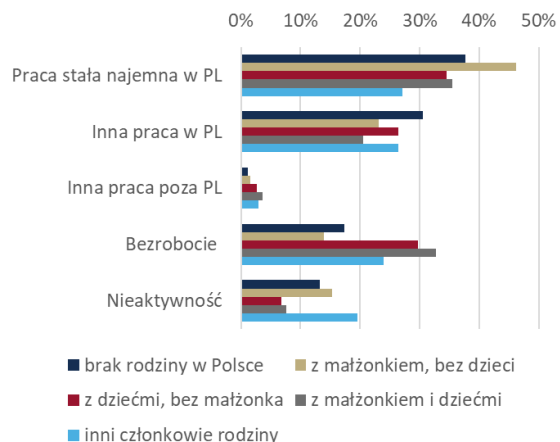
Posiadanie dzieci oraz skład gospodarstwa domowego mają zwykle w istotny wpływ na decyzje członków gospodarstwa domowego o aktywności na rynku pracy. Wyniki badań imigrantów wskazują jednak, że typowe prawidłowości związane z podziałem obowiązków zawodowych i rodzinnych obserwowane w polskim społeczeństwie³ nie zawsze są oczywiste wśród imigrantów. Dla przykładu w grupie uchodźców przedwojennych posiadanie rodziny lub dzieci w Polsce nie różnicowało istotnie odsetków osób według aktywności na rynku pracy (**Rysunek 23**). Z drugiej strony wśród uchodźców obecność rodziny i dzieci miała duże znaczenie. Pełne rodziny, ale bez dzieci, cechowały się najczęstszym stabilnym zatrudnieniem. Relatywnie wysoki udział zatrudnienia był także wśród uchodźców przebywających w Polsce bez rodziny. Obecność dzieci w Polsce, niezależnie od obecności małżonka(ki) była związana z niższą szansą zatrudnienia i wyższym bezrobociem, choć należy też podkreślić - relatywnie niskim udziałem nieaktywności zawodowej. Osoby nie posiadające w Polsce partnera(ki) życiowej oraz dzieci a jedynie innych członków rodziny (częsta sytuacja wśród osób młodych) były częściej nieaktywne zawodowo i rzadziej były zatrudniane na stałe.

³ Np.: <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/12/Praca-a-dom.pdf>

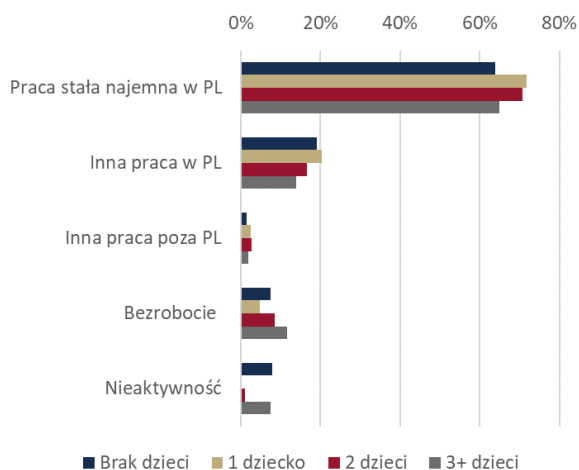
Rysunek 23. Rodzina w Polsce a aktywność na rynku pracy imigrantów przedwojennych

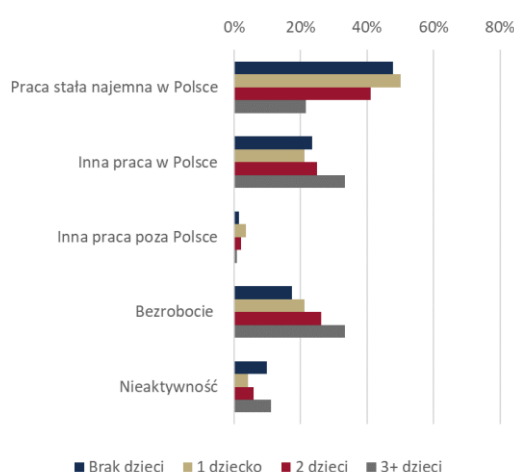
Rysunek 24. Rodzina w Polsce a aktywność na rynku pracy uchodźców

Rysunek 25. Liczba dzieci a aktywność imigrantów - mężczyzn ogółem na rynku pracy

Rysunek 26. Liczba dzieci a aktywność imigrantów - kobiet ogółem na rynku pracy

Liczba dzieci w rodzinie jest zwykle skorelowana negatywnie z aktywnością zawodową w przypadku kobiet, najczęściej pozytywnie w przypadku mężczyzn. Dane imigrantach badania potwierdzają tę prawidłowość. W przypadku imigrantek (**Rysunek 26**) obecność drugiego i kolejnych dzieci w Polsce silnie zmniejszała odsetek zatrudnionych na stałe prowadziła przy tym do częstszej pracy w mniej stabilny sposób, wyższego bezrobocia oraz wyższej nieaktywności zawodowej. W przypadku imigrantów (**Rysunek 25**) najwyższy jest udział osób zatrudnionych na stałe gdy w Polsce przebywa 1-2 dzieci. Ojcowie rodzin z trzema i więcej dziećmi przebywającymi w Polsce wciąż cechują się wysoką aktywnością na rynku pracy, ale wyraźnie częściej występuje wśród nich także bezrobocie i częściej bywają nieaktywni zawodowo.

3. Sytuacja ekonomiczna imigrantów

3.1. Dochody

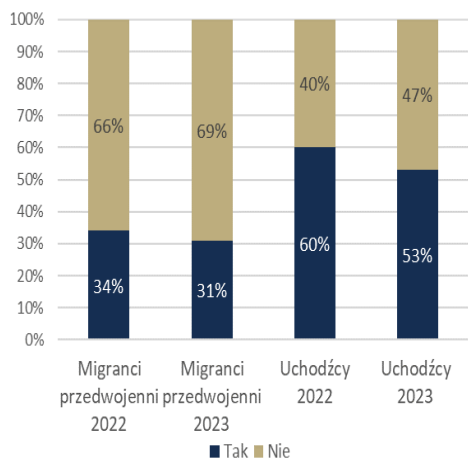
Podstawowym źródłem utrzymania migrantów z Ukrainy jest praca. Jak wskazano w Rozdziale 2 pracuje 94% migrantów przedwojennych oraz ponad 62% uchodźców. Przy czym charakter stosunku pracy uchodźców jest mniej stabilny, częściej jest to praca dorywcza, sezonowa, w niepełnym wymiarze godzin. Około 21% migrantów przedwojennych otrzymuje miesięczne wynagrodzenie za pracę netto w Polsce do 3000 zł, wśród pracujących uchodźców odsetek ten jest ponad dwukrotnie wyższy i wynosi 48% (**Rysunek 18**), co wskazuje, że ich sytuacja ekonomiczna jest trudniejsza.

Płaca minimalna w Polsce od 1 stycznia 2023 r. do 1 VII 2023 r. wynosiła 3490 zł brutto, co w przybliżeniu wynosi około 2709 zł netto. Tak więc o ile wynagrodzenie migrantów przedwojennych jest w dużej części powyżej wynagrodzenia minimalnego, to prawie połowa uchodźców otrzymuje miesięcznie kwoty na poziomie wynagrodzenia minimalnego. Na sytuację finansową migrantów wpływ ma także ich sytuacja rodzinna, gdyż w przypadku istotnej grupy migrantów mamy do czynienia z dochodem rodziny. Prawie połowa migrantów przedwojennych deklaruje, że w Polsce przebywa z nimi współmałżonek/partner. Wśród uchodźców odsetek osób przebywających w Polsce ze współmałżonkiem wynosi 29%.

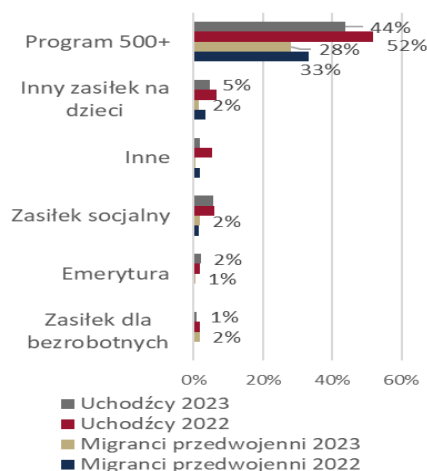
Uzupełnieniem budżetów domowych części migrantów są polskie świadczenia społeczne, z których korzysta 31% migrantów przedwojennych i 53% uchodźców (**Rysunek 27**). Są to udziały mniejsze, szczególnie w przypadku uchodźców, niż wynikało z wcześniejszego badania z listopada 2022 r. Najczęściej wskazywanym świadczeniem jest program 500+. Korzysta z niego 44% uchodźców oraz 28% migrantów przedwojennych. W przypadku migrantów przedwojennych w stosunku do listopada 2022 r. nastąpił spadek o 5 pp., w przypadku uchodźców o 8 pp. Niewielki odsetek respondentów deklaruje korzystanie z zasiłku dla bezrobotnych. Polską emeryturę pobiera około 3% migrantów. (**Rysunek 28**).

Migranci mają także możliwość uzyskania pomocy rzeczowej w Polsce. Regularnie korzysta z niej 19% uchodźców i 5% migrantów przedwojennych (**Rysunek 29**). Wśród osób, które korzystają regularnie z pomocy rzeczowej w Polsce odsetek osób powyżej 60 roku życia jest istotnie większy niż odsetek tych osób w całej populacji migrantów. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób, które korzystają z pomocy rzeczowej.

Rysunek 27. Odsetek respondentów korzystających ze świadczeń społecznych w Polsce

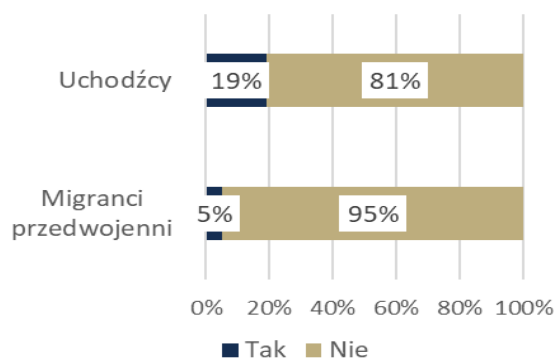

Rysunek 28. Rodzaje świadczeń społecznych pobieranych przez respondentów*

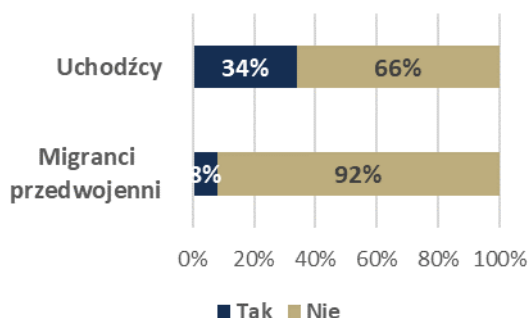
*Można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź, odsetki nie sumują się do 100

Rysunek 29. Odsetek respondentów korzystających regularnie z pomocy rzeczowej w Polsce

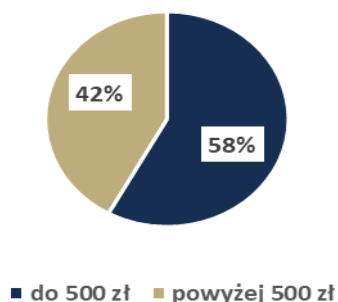

Kolejnym źródłem dochodu, przede wszystkim dla uchodźców są środki finansowe pozyskiwane z Ukrainy. 34% ankietowanych uchodźców i 8% migrantów przedwojennych deklaruje posiłkowanie się środkami z Ukrainy (**Rysunek 30**). Najczęściej źródłem dochodu uchodźców jest pomoc finansowa od rodziny w Ukrainie oraz emerytura z Ukrainy. Uchodźcy powyżej 60 roku najczęściej korzystają ze wsparcia finansowego z Ukrainy (ponad 60% z nich) i są to przede wszystkim emerytury i renty z Ukrainy. Natomiast osoby najmłodsze w wieku 18-26 lat i osoby w wieku 27-44 lata częściej korzystają z pomocy rodziny z Ukrainy niż inne grupy wiekowe. Ponad połowa migrantów otrzymuje miesięcznie środki nie przekraczające 500 zł. (**Rysunek 31**).

Rysunek 30 Odsetek migrantów z Ukrainy otrzymujących środki finansowe z Ukrainy

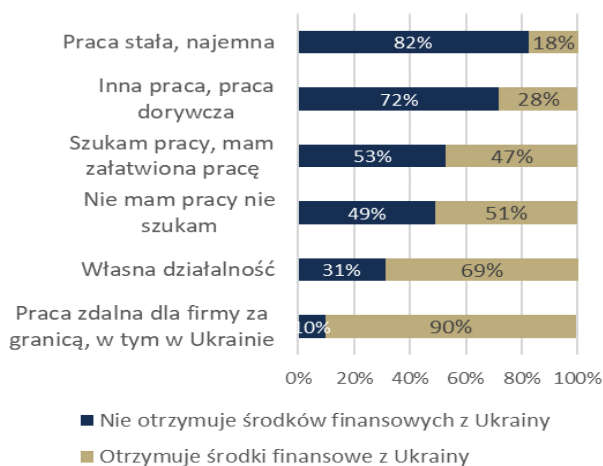

Rysunek 31 Wysokość pomocy finansowej uzyskiwanej średniomiesięcznie przez migrantów z Ukrainy

Korzystanie ze środków finansowych z Ukrainy przez uchodźców jest skorelowane ze statusem na rynku pracy w Polsce (**Rysunek 32**). Najrzadziej otrzymują wsparcie finansowe osoby mające pracę stałą w Polsce (18% z nich) lub inną pracę w Polsce, w tym dorywczą (28% z nich). Natomiast najczęściej ze środków z Ukrainy korzystają osoby wykonujące pracę zdalną dla firmy z siedzibą za granicą w tym w Ukrainie (90% z nich) i są to głównie wynagrodzenia oraz osoby prowadzące w Polsce własną działalność gospodarczą (69% z nich), którzy korzystają przede wszystkim ze środków zgromadzonych w banku w Ukrainie.

Rysunek 32 Odsetek uchodźców korzystających ze środków finansowych z Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy⁴

Prawie 51% osób nieaktywnych zawodowo w Polsce wspiera się środkami finansowymi z Ukrainy. Są to przede wszystkim emerytury i renty. Także 47% osób szukających pracy korzysta z pomocy finansowej z Ukrainy. Są to przede wszystkim środki finansowe od rodziny

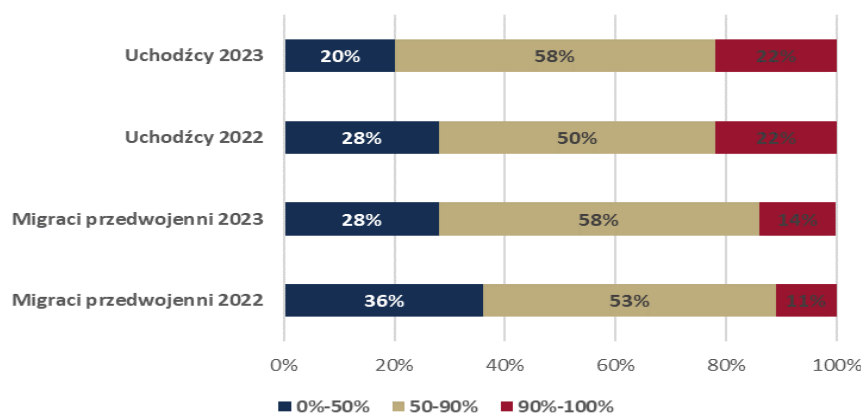
⁴Pracę stałą wykonuje 36% uchodźców, inną pracę w tym dorywczą 22%, szuka pracy lub ma załatwioną pracę 26%, nie ma pracy i nie szuka pracy 12% uchodźców, działalność gospodarczą prowadzi 2%, a pracę zdalną wykonuje 2%.

oraz emerytury i renty. Około 50% emerytur i rent otrzymywanych z Ukrainy to środki do 500 zł miesięcznie.

3.2. Wydatki

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące wydatków na życie jako procentu wynagrodzenia uzyskiwanego w Polsce, wskazuje, że w porównaniu do roku 2022 rośnie odsetek respondentów wydających większą część swojego wynagrodzenia na bieżące potrzeby (**Rysunek 33**). 72% migrantów przedwojennych wydaje powyżej 50% swojego wynagrodzenia na bieżące potrzeby (w listopadzie 2022 r. było to 64%) oraz 80% uchodźców (w listopadzie 2022 r. było to 72%). 22% uchodźców i 14% migrantów przedwojennych wydaje 90-100% swojego dochodu na wydatki na bieżące życie. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być wzrost kosztów utrzymania, wynikający np. z kosztów wynajęcia mieszkania. Jednak szczególnie w odniesieniu do uchodźców na prezentowane wyniki wpływ mogą mieć kwestie metodologiczne związane z badaniem.

Rysunek 33 Wydatki na życie jako część średniego miesięcznego wynagrodzenia na rękę z pracy⁵

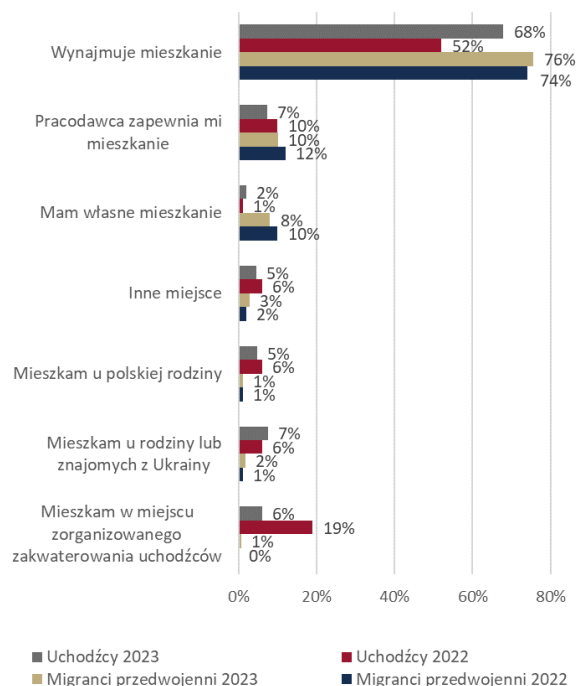

Jednym z istotnych wydatków bieżących są koszty mieszkania. Czynniki które wpływają na wyniki badania w tym obszarze są niewątpliwie coraz dłuższy czas pobytu w Polsce uchodźców, wprowadzone w 2023 r. zmiany w przepisach istotnie ograniczające możliwość bezpłatnego przebywania w miejscach zorganizowanego zamieszkiwania (w halach, hotelach itp.) oraz koszty wynajmu mieszkań. Zauważalnie wzrósł w stosunku do badania z 2022r. odsetek uchodźców wynajmujących samodzielnie mieszkanie (z 52% do 68%). Spadł

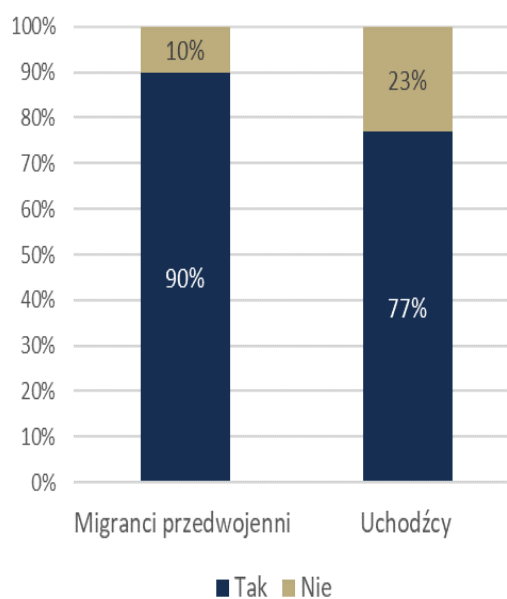
⁵ Rysunek obejmuje migrantów, którzy pracują. W badaniu w 2023 r. dokonano zmian w brzmieniu pytania. W badaniu z listopada 2022 r. pytanie brzmiało: Jaką część średniego miesięcznego dochodu na rękę stanowią Pana/Pani wydatki na życie? W badaniu z 2023 r. zawężono pojęcie dochodu do wynagrodzenia uzyskiwanego w Polsce.

natomiast odsetek uchodźców mieszkających w miejscach zorganizowanego zakwaterowania (z 19% do 6%) (**Rysunek 34**). Jeżeli chodzi o migrantów przedwojennych 76% deklaruje wynajmowanie mieszkania, a 8% posiadanie własnego mieszkania. Zgodnie z wynikami badania 90% migrantów przedwojennych i 77% uchodźców płaci za mieszkanie (**Rysunek 35**)

Rysunek 34 Sytuacja mieszkaniowa migrantów z Ukrainy

Rysunek 35 Odsetek migrantów z Ukrainy według kryterium zapłaty za mieszkanie

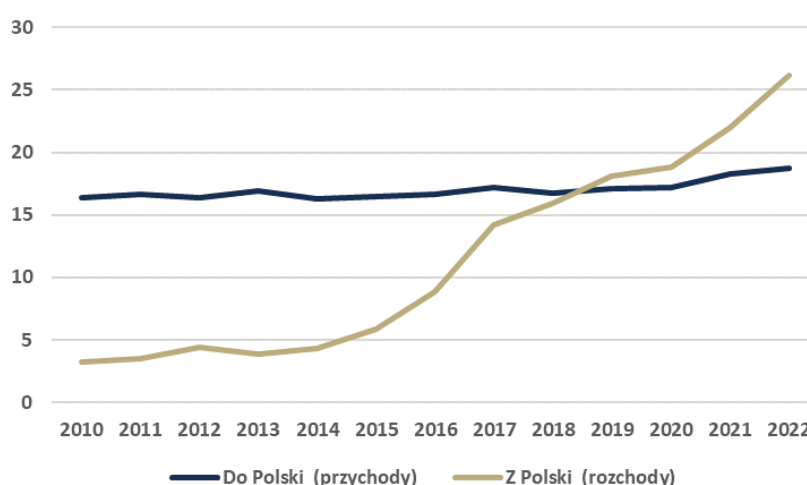

Sytuacja mieszkaniowa migrantów uzależniona jest od ich sytuacji rodzinnej. W przypadku migrantów przedwojennych posiadanie partnera oraz partnera i dzieci skutkuje bardziej stabilną sytuacją mieszkaniową. Ponad 90% respondentów w obydwu grupach wynajmuje lub posiada własne mieszkanie. Osoby nieposiadające rodziny w Polsce częściej korzystają z mieszkania oferowanego przez pracodawcę (19% z nich). W przypadku uchodźców występuje podobna zależność. Osoby z partnerem lub z partnerem i dziećmi istotnie częściej wynajmują mieszkanie lub mają własne mieszkanie (odpowiednio 76% i 80% z nich). 17% respondentów bez rodziny mieszka w lokalach oferowanych przez pracodawcę. Natomiast respondentami, którzy najczęściej mieszkają w miejscach zorganizowanego zakwaterowania uchodźców są osoby bez partnera z dziećmi (18% z nich).

4. Środki pieniężne i pomoc rzeczowa przekazywane do Ukrainy

Zrealizowane badanie pozwoliło po raz kolejny przeanalizować ważną kwestię jaką są transfery pieniężne wysyłane z Polski przez imigrantów. Środki transferowane przez obywateli Ukrainy stanowiły w 2022 r. około 70% środków transferowanych przez wszystkich imigrantów z Polski. Co do wartości transfery za granicę do 2017 r. były na poziomie niższym niż środki napływające do Polski od Polaków pracujących za granicą. Po zrównaniu się w 2018 roku, obecnie istotnie je przewyższają. **(Rysunek 36).**

Rysunek 36 Przekazy migranta w bilansie płatniczym

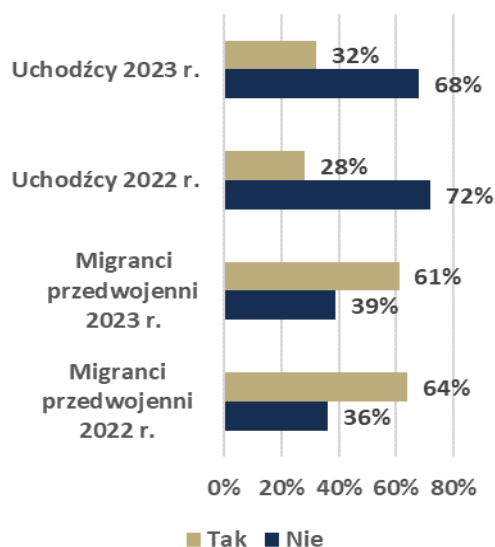
W warunkach pokoju środki te często przeznaczone są na bieżące utrzymanie rodziny, która pozostała w kraju urodzenia, na budowę własnych oszczędności, spłatę długu lub inwestycje we własny dom, firmę itp. W sytuacji wojny środki te często są kluczowym źródłem utrzymania dla osób tam się znajdujących. Rośnie także znaczenie pomocy rzeczowej ze względu na braki towarów w kraju ogarniętym wojną i w związku z tym ich często wyższe ceny.

Badanie pokazało, że 61% migrantów przedwojennych oraz 32% uchodźców dokonuje transferów środków finansowych za granicę, co jest odsetkiem zbliżonym do notowanego w badaniu z listopada 2022 r. z niewielką tendencją wzrostową w przypadku uchodźców i spadkową w przypadku migrantów przedwojennych **(Rysunek 37)**

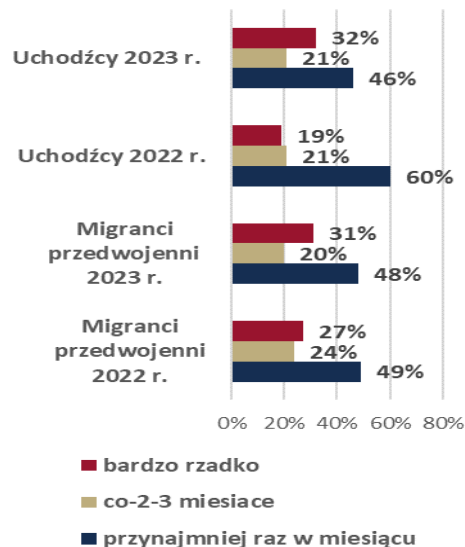
Spadła w stosunku do wyników badania z 2022 r. szczególnie w odniesieniu do uchodźców częstotliwość tych transferów. Nadal największy odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy, zadeklarował przekazywanie ich przynajmniej raz w miesiącu (48% migrantów przedwojennych oraz 46% uchodźców), ale wzrosła liczba uchodźców deklarujących wysyłanie środków bardzo rzadko z 19% do 32%. **(Rysunek 38).** W pewnym

zakresie może to być związane ze wzrostem kosztów życia w Polsce i wydawaniem większej części wynagrodzenia na bieżące utrzymanie, w tym mieszkanie.

Rysunek 37 Odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy

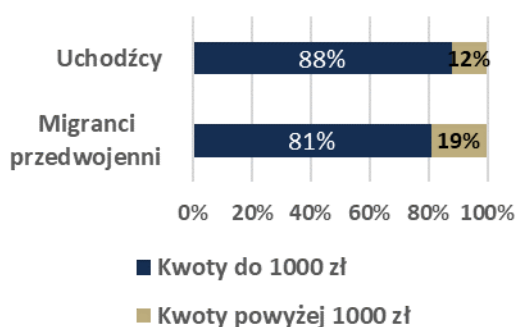

Rysunek 38 Częstotliwość przekazywania środków finansowych do Ukrainy

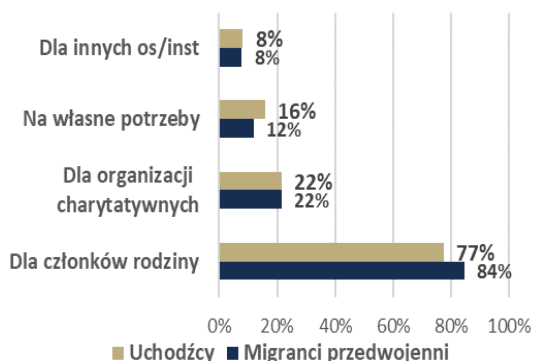

Jeżeli chodzi o wysokość przekazywanych środków to ponad 80% respondentów przekazuje jednorazowo nie więcej niż 1000 zł (**Rysunek 39**). Najczęściej środki finansowe przekazywane są dla członków najbliższej rodziny, którzy pozostali w Ukrainie (zadeklarowało tak 77% uchodźców i 84% migrantów przedwojennych). Nieco ponad 20% ankietowanych w obydwu grupach respondentów przekazuje środki na rzecz organizacji charytatywnych (**Rysunek 40**).

Rysunek 39 Kwota ostatniego dokonanego przelewu

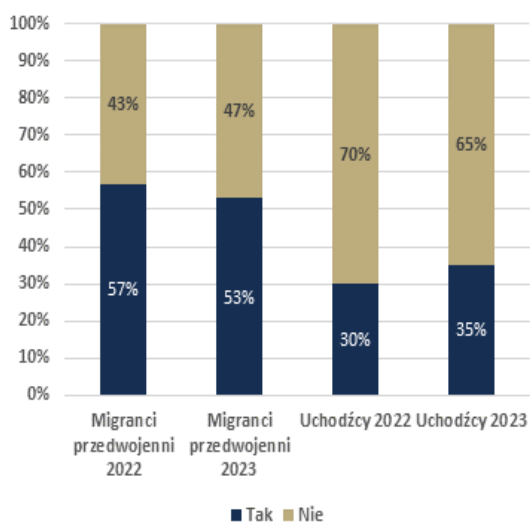
Rysunek 40 Beneficjenci transferów finansowych (Możliwa była więcej niż jedna odpowiedź, wyniki nie sumują się do 100)

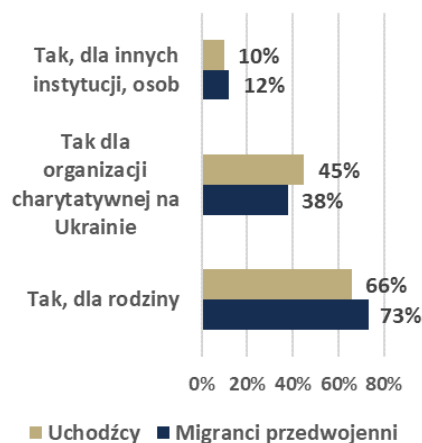
Migranci z Ukrainy przekazują także pomoc rzeczową dla Ukrainy. Deklaruje tak 35% uchodźców i 53% migrantów przedwojennych (**Rysunek 41**). W przypadku uchodźców, podobnie jak w odniesieniu do pomocy finansowej zanotowano wzrost odsetka osób

przekazujących pomoc (o 5pp). Jeżeli chodzi o migrantów przedwojennych tendencja jest odwrotna, spadkowa. Pomoc rzeczowa, podobnie jak pomoc finansowa najczęściej przekazywana jest na dla członków najbliższej rodziny (73% migrantów przedwojennych oraz 66% uchodźców tak określa beneficjentów swojej pomocy), ale istotny odsetek respondentów wysyłających pomoc rzeczową do Ukrainy, przekazuje ją także na rzecz organizacji charytatywnych (38% migrantów przedwojennych i 45% uchodźców) (**Rysunek 42**).

Rysunek 41 Odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy

Rysunek 42 Beneficjenci pomocy rzeczowej w Ukrainie*

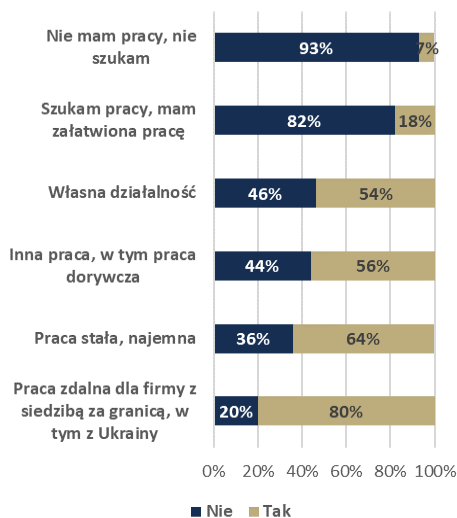

*Można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź, odsetki nie sumują się do 100%

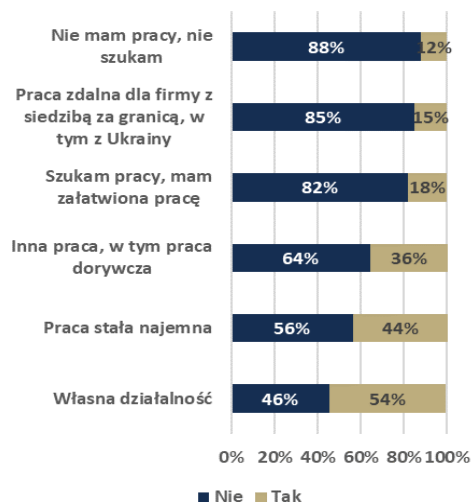
Skłonność do dokonywania transferów pieniężnych i rzeczowych jest co oczywiste skorelowana z odsetkiem wynagrodzenia wydawanego na tzw. bieżące życie. Im większa część dochodów z pracy w Polsce wydawanych jest na bieżące życie w Polsce, tym wyższy odsetek wskazań o niedokonywaniu przekazów na Ukrainę.

Istotnym czynnikiem wpływającym na skłonność do dokonywania transferów pieniężnych i rzeczowych jest także sytuacja na rynku pracy. Osoby, które pracują istotnie częściej wysyłają środki finansowe do Ukrainy niż osoby, które nie mają pracy. Jednak charakter zatrudnienia także ma znaczenie. W przypadku migrantów przedwojennych najczęściej środki finansowe przekazują osoby wykonujące pracę stałą najemną, które razem stanowią 77% ogółu migrantów przedwojennych (**Rysunek 43**). Najrzadziej osoby nie pracujące, zarówno szukające pracy jak i nieaktywne zawodowo, czyli takie, które nie mają pracy i jej nie szukają (6% ogółu) W przypadku uchodźców najczęściej środki przesyłają osoby prowadzące własną działalność gospodarczą oraz wykonujące pracę stałą najemną (38% ogółu uchodźców) (**Rysunek 44**). Najrzadziej osoby nieaktywne zawodowo oraz osoby pracujące zdalnie (16% ogółu uchodźców).

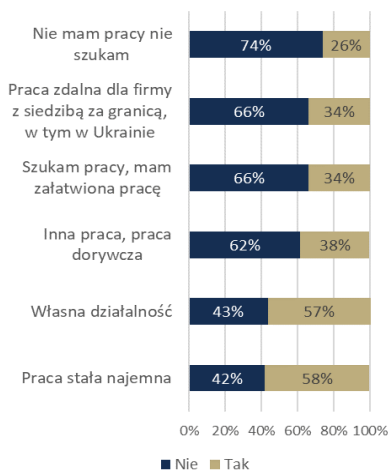
Rysunek 43 Migranci przedwojenni – odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy⁶

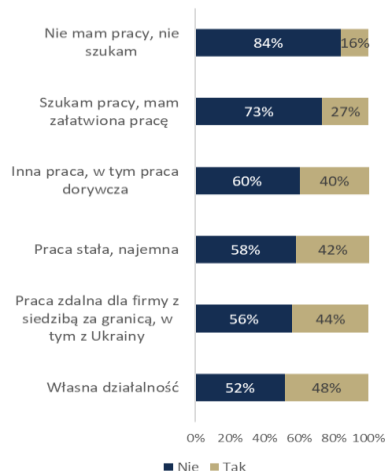
Rysunek 44 Uchodźcy – odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy

Rysunek 45 Migranci przedwojenni - odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy

Rysunek 46 Uchodźcy - Odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy

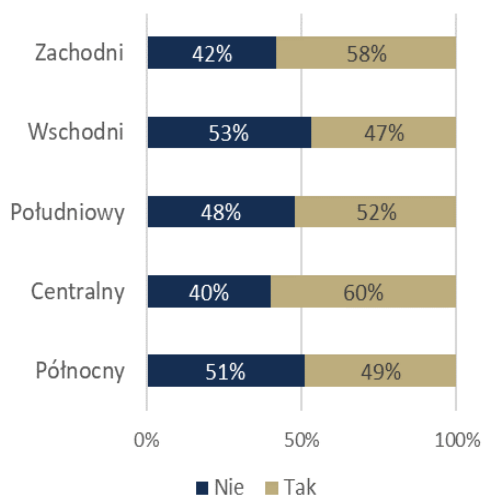
Podobnie jak w przypadku transferów pieniężnych, w przypadku transferów rzeczowych osoby mające zatrudnienie istotnie częściej wysyłają pomoc rzeczową do Ukrainy (**Rysunek 45, Rysunek 46**). Wśród migrantów przedwojennych są to przede wszystkim osoby, które wykonują pracę stałą najemną oraz prowadzą własną działalność gospodarczą (stanowią

⁶ Populacja migrantów przedwojennych pracujących zdalnie, które odpowiedziały na pytanie dotyczące przekazów zagranicznych (zarówno finansowych jak i rzeczowych) jest na tyle nieliczna, że w tej rundzie badania trudno jest wyciągać wnioski dotyczące jej zachowań. Została umieszczona oddzielnie dla zapewnienia porównywalności danych z populacją uchodźców, w której istotnie większy odsetek pracujących zdalnie odpowiedział na pytanie dot. przekazów.

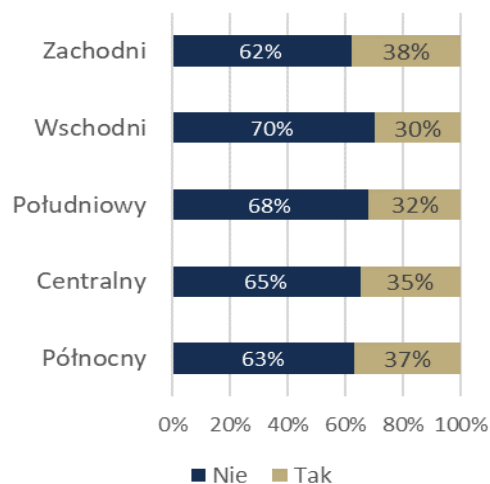
ogółem 81% ogółu migrantów przedwojennych). Jeżeli chodzi o uchodźców to pomoc rzeczową najczęściej wysyłają osoby wykonujące pracę zdalną dla firmy za granicą, prowadzące własną działalność gospodarczą oraz posiadające pracę stałą najemną (ogółem 40% uchodźców)

Rozpatrując udzielanie pomocy rzeczowej z punktu widzenia regionu pochodzenia migranta, okazuje się, że najczęściej pomoc wysyłają migranci przedwojenni z Ukrainy centralnej (60%) i zachodniej (58%) (**Rysunek 47**). Istotnie rzadziej z Ukrainy wschodniej (47%) i północnej (49%). Wśród uchodźców najczęściej taką formę pomocy preferują respondenci z Ukrainy zachodniej (38%), centralnej (35%) i północnej (37%). Zauważalnie rzadziej z Ukrainy wschodniej i południowej (**Rysunek 48**).

Rysunek 47 Migranci przedwojenni – skłonność do przekazywania pomocy rzeczowej do Ukrainy w zależności od regionu pochodzenia

Rysunek 48 Uchodźcy – skłonność do przekazywania pomocy rzeczowej do Ukrainy w zależności od regionu pochodzenia

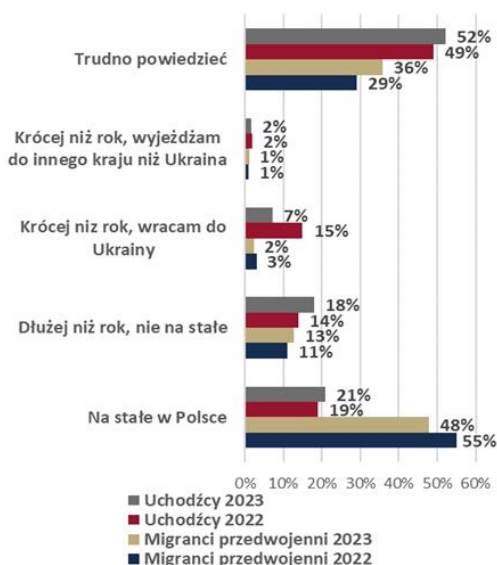

5. Dalsze plany migrantów

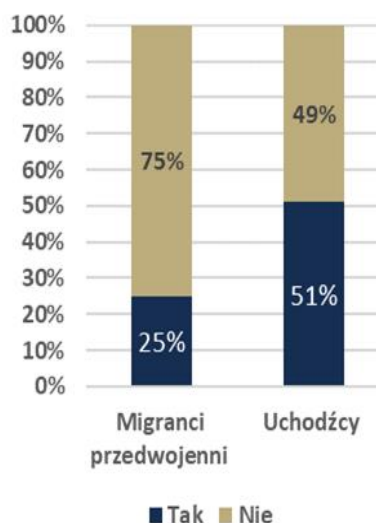
5.1. Deklaracje migrantów odnośnie ich przyszłego pobytu w Polsce

Badanie pokazało, że 61% migrantów przedwojennych i 39% uchodźców deklaruje, że pozostanie w Polsce na stałe lub dłużej niż rok (**Rysunek 49**). W przypadku migrantów przedwojennych deklaracje dotyczące pobytu na stałe spadły o 7 pp., a wśród uchodźców nieznacznie wzrosły. Na bardzo niskim poziomie utrzymuje się odsetek osób, które chcą wyjechać z Polski do innego kraju niż Ukraina. Także niewielki odsetek osób zakłada, że ich pobyt w Polsce będzie trwał krócej niż rok i wrócą do Ukrainy. Zauważalny jest spadek wśród uchodźców wskazań dotyczących powrotu do Ukrainy w ciągu najbliższego roku. Wśród uchodźców utrzymuje się duża niepewność dotycząca przyszłości. Ponad połowa nie jest w stanie określić jak długo będzie trwał ich pobyt w Polsce. W przypadku migrantów przedwojennych odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” wynosi 36% i jest wyższy o 7 pp. w porównaniu do badania z listopada 2022 r. Wydaje się, że zakończenie wojny jest kluczowym czynnikiem wpływającym na decyzje uchodźców odnośnie ich przyszłości. 51% uchodźców deklaruje, że w przypadku zakończenia wojny w najbliższym czasie wróciłaby w ciągu 3 miesięcy na Ukrainę, co jest wielkością nieco niższą od deklarowanej w 2022 r. (56%). W przypadku migrantów przedwojennych takie deklaracje złożyło 25% respondentów, taki sam odsetek jak w listopadzie 2022 r. (**Rysunek 50**). Ta grupa to prawdopodobnie osoby, którym obecnie najtrudniej jest zaadaptować się do życia w Polsce.

Rysunek 49 Planowany dalszy pobyt w Polsce

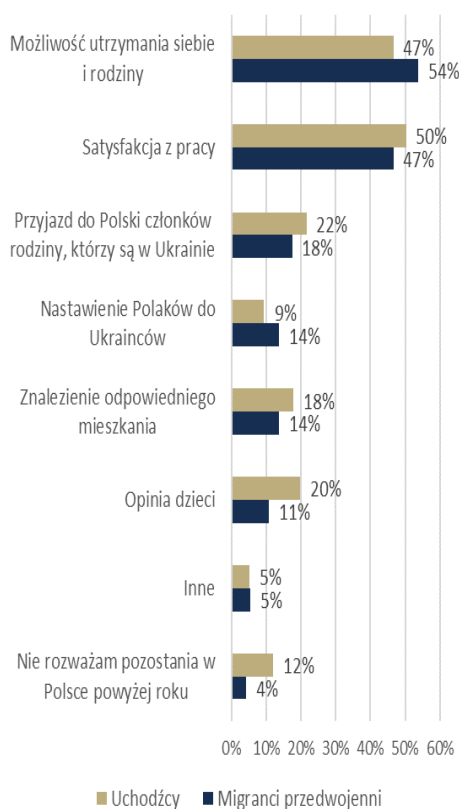
Rysunek 50 Deklarowana gotowość powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny

5.2. Czynniki mające wpływ na plany migrantów z Ukrainy dotyczące dalszego pobytu w Polsce

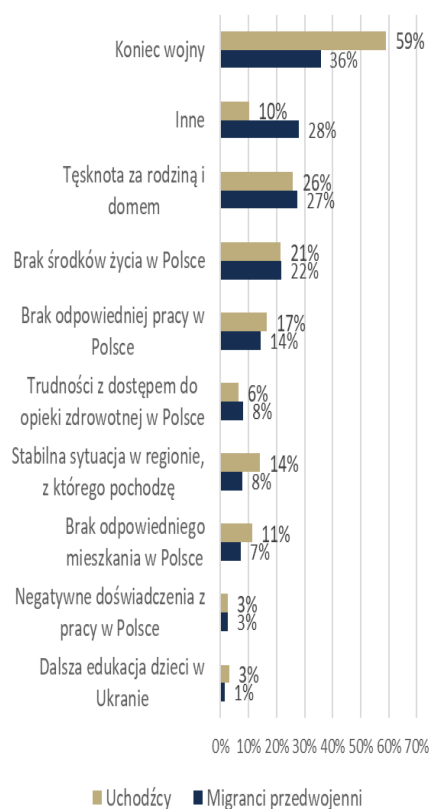
Analiza odpowiedzi na pytania dotyczące czynników mających wpływ na podjęcie decyzji o pozostaniu w Polsce powyżej roku lub powrocie do Ukrainy, wskazuje, że w przypadku uchodźców, jak wspomniano wyżej koniec wojny jest podstawowym czynnikiem warunkującym ich decyzje odnośnie do powrotu na Ukrainę (**Rysunek 52**). Tak wskazało 59% respondentów. W przypadku migrantów przedwojennych takiej odpowiedzi udzieliło 36% ankietowanych. Kolejny najwyższy odsetek wskazań w obu grupach migrantów uzyskały tęsknota za rodziną i domem (odpowiednio 26% i 27% wskazań) oraz brak środków do życia w Polsce (odpowiednio 21% i 22%). Czynniki kluczowe dla decyzji o pozostaniu w Polsce mają charakter ekonomiczny i wskazywało na nie około 50% respondentów w obydwu grupach migrantów. Są to przede wszystkim możliwość utrzymania siebie i rodziny oraz satysfakcja z pracy (**Rysunek 51**). Warto zauważyć jest także, że jedynie 12% uchodźców i 4% migrantów przedwojennych nie rozważa pozostania w Polsce powyżej roku.

Rysunek 51 Czynniki mające lub mogące mieć wpływ na decyzje migrantów z Ukrainy o pozostaniu w Polsce powyżej roku*

Można było wybrać max 3 odpowiedzi. Wyniki nie sumują się do 100

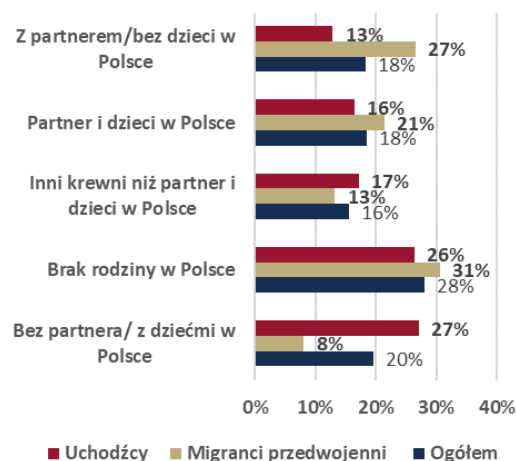
Rysunek 52 Czynniki mające lub mogące mieć wpływ na ewentualne decyzje migrantów z Ukrainy o powrocie do Ukrainy

Można było wybrać max 3 odpowiedzi. Wyniki nie sumują się do 100

Analiza odpowiedzi migrantów z Ukrainy na pytania dotyczące przewidywanej długości pobytu w Polsce w zależności od ich sytuacji rodzinnej w Polsce (czy przebywają z nimi w Polsce członkowie rodziny) pokazuje, że jest to czynnik mający wpływ na ich plany. Najliczniejszą grupą wśród migrantów z Ukrainy ogółem są osoby przebywające w Polsce bez rodziny (ogółem 28% respondentów). Jest to grupa najliczniejsza także wśród migrantów przedwojennych (31%). Wśród uchodźców najliczniejszą grupą są osoby bez partnera z dziećmi niepełnoletnimi (27%). **(Rysunek 53).**

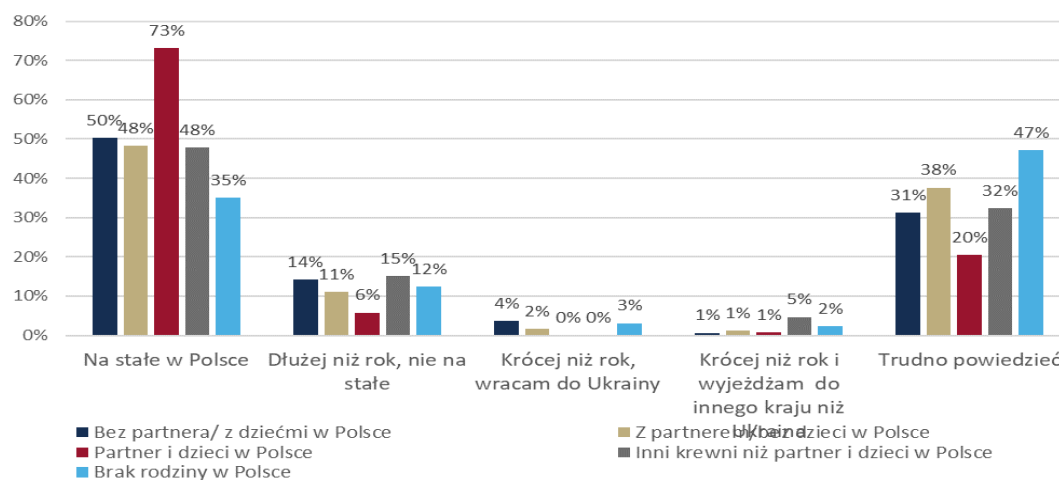
Rysunek 53 Sytuacja rodzinna w Polsce migrantów z Ukrainy

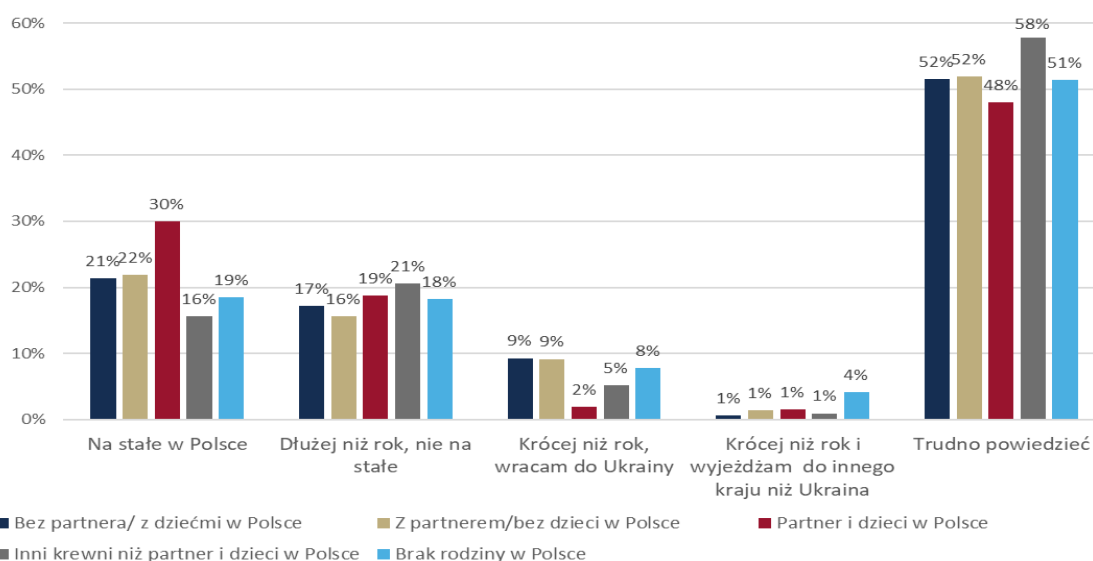
Jeżeli chodzi o migrantów przedwojennych to respondenci posiadający w Polsce partnera i dzieci w zdecydowanej większości wiążą swoją przyszłość z Polską **(Rysunek 54)**. 73% z nich planuje zostać w Polsce na stałe, 6% dłużej niż rok, ale nie na stałe. Z kolei osoby nieposiadające rodziny w Polsce najrzadziej wskazują na zamiar pozostania w Polsce na stałe lub dłużej niż rok (47%). W ich przypadku występuje też najwyższy poziom niepewności odnośnie przyszłości w Polsce (ogółem 47% odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Odpowiedzi dotyczące powrotów na Ukrainę w okresie krótszym niż rok są bardzo rzadkie, ale najczęściej deklarują taki powrót respondenci z dziećmi, ale bez partnera w Polsce (4%).

Jeżeli chodzi o uchodźców to podobnie jak w przypadku migrantów przedwojennych respondenci, których partner i dzieci przebywają w Polsce istotnie częściej deklarują zamiar pozostania w Polsce dłużej, tzn. 30% planuje pozostać na stałe, a 19% dłużej niż rok, ale nie na stałe **(Rysunek 55)**. W pozostałych grupach migrantów wyodrębnionych ze względu na sytuację rodzinną odsetek odpowiedzi jest podobny. Najwyższy poziom niepewności co do przyszłości występuje wśród osób, które przebywają w Polsce z innymi krewnymi niż partner niż dzieci. Z kolei najczęściej osoby bez rodziny w Polsce planują wyjazd z Polski w okresie krótszym niż rok (ogółem 12%).

Rysunek 54 Migranci przedwojenni – przewidywana długość pobytu w Polsce w zależności od sytuacji rodzinnej w Polsce

Rysunek 55 Uchodźcy - przewidywana długość pobytu w Polsce w zależności od sytuacji rodzinnej w Polsce

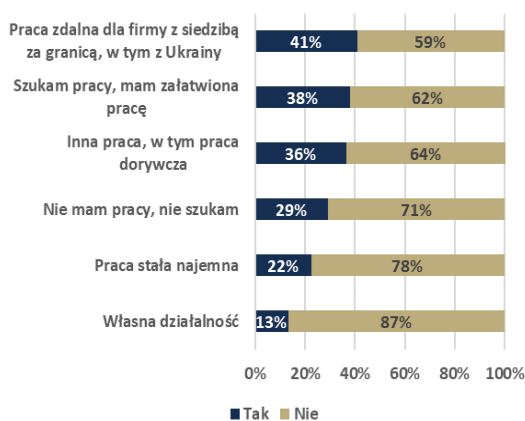

Analiza planów migrantów z Ukrainy zależności od ich sytuacji rodzinnej w Polsce w przypadku szybkiego zakończenia wojny potwierdza tezę, że rodziny z dziećmi najrzadziej myślą o powrocie do Ukrainy (10% migrantów przedwojennych i 40% uchodźców). Także najczęściej w obu grupach migrantów respondenci nieposiadający rodziny deklarowali zamiar szybkiego powrotu do Ukrainy.

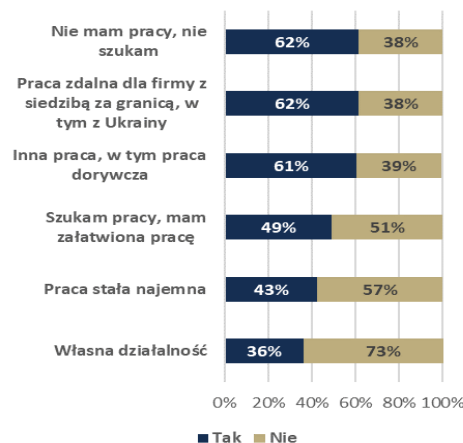
Jak wspomniano wyżej czynniki ekonomiczne mają wpływ na plany migrantów odnośnie ich przyszłości w Polsce. Czynnikiem takim niewątpliwie jest praca i mieszkanie. W przypadku migrantów przedwojennych najniższy odsetek wskazań dotyczących powrotu do Ukrainy w przypadku szybkiego zakończenia wojny występuje wśród osób prowadzących własną działalność w Polsce (13%) lub wykonujących pracę stałą, najemną (22%) (**Rysunek**

56). Zdecydowanie częściej (około 40% wskazań) chcą wracać do Ukrainy osoby nie mające pracy lub wykonujące pracę dorywczą. Osoby nie mające pracy i jej nie szukające (osoby nieaktywne zawodowo) rzadziej deklarują zamiar powrotu do Ukrainy (29%), co świadczy o ich relatywnie stabilnej sytuacji życiowej, pomimo braku zatrudnienia. W przypadku uchodźców sytuacja jest nieco inna (**Rysunek 57**). Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą oraz wykonujące pracę stałą najchętniej deklarują zamiar szybkiego powrotu do Ukrainy (odpowiednio 36% i 43% z nich). Jednak także osoby nie mające pracy i szukające pracy na stały etat relatywnie rzadziej deklarują zamiar powrotu do Ukrainy (43%). Z kolei osoby nieaktywne zawodowo częściej chcą wracać do Ukrainy (62%), co świadczy o ich trudniejszej sytuacji życiowej w Polsce. Najliczniejszą grupą wiekową wśród tych osób są osoby powyżej 60 roku życia.

Rysunek 56 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sytuacji na rynku pracy⁷

Rysunek 57 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sytuacji na rynku pracy

Warunki mieszkaniowe niewątpliwie stabilizują sytuację życiową migrantów, świadczą o stopniu usamodzielnienia się i wpływają na ich plany dotyczące przyszłości (**Rysunek 58**, **Rysunek 59**). Najchętniej wykazują skłonność do szybkiego powrotu do Ukrainy migranci przedwojenni i uchodźcy posiadający własne mieszkanie w Polsce (odpowiednio 13% i 37%) lub je wynajmujący (odpowiednio 23% i 45%). Najczęściej osoby mieszkające w lokalach zapewnionych przez pracodawcę (odpowiednio 43% i 66%) lub mieszkających w miejscach zorganizowanego zakwaterowania (odpowiednio 67% i 65%).

⁷ Populacja migrantów przedwojennych pracujących zdalnie, które odpowiedziało na to pytanie jest na tyle nieliczna, że w tej rundzie badania trudno jest wyciągać wnioski dotyczące jej zachowań. Została umieszczona odrębnie dla zapewnienia porównywalności danych z populacją uchodźców, w której istotnie większy odsetek pracujących zdalnie odpowiedział na to samo pytanie.

Rysunek 58 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sposobu zapewnienia potrzeb mieszkaniowych⁸

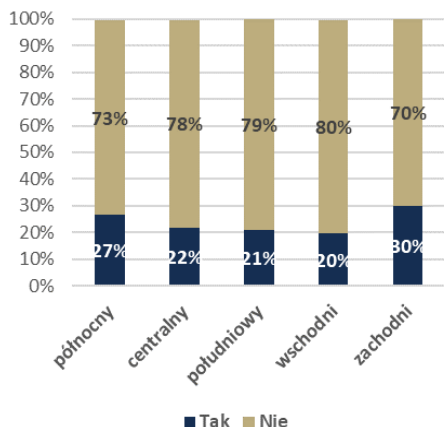
Rysunek 59 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sposobu zapewnienia potrzeb mieszkaniowych

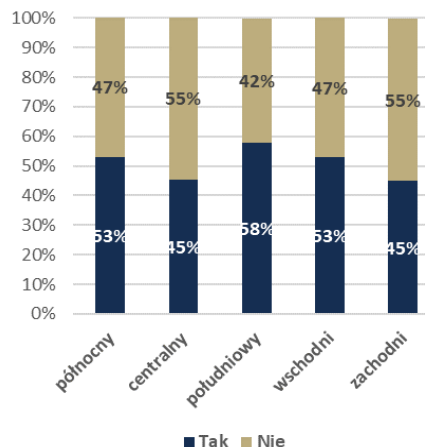
Region w Ukrainie, z którego pochodzą migranci w pewnym zakresie wpływa na ich plany odnośnie do dalszego pobytu w Polsce (**Rysunek 60, Rysunek 61**). Migranci przedwojenni z Ukrainy zachodniej częściej niż z innych regionów deklarują szybki powrót do Ukrainy w przypadku szybkiego zakończenia wojny (30%). Najrzadziej na szybki powrót wskazują migranci z Ukrainy wschodniej i południowej, czyli terenów objętych dużymi działaniami wojennymi. W przypadku uchodźców najrzadziej szybki powrót deklarują uchodźcy z Ukrainy zachodniej i centralnej (po 45%), najczęściej z Ukrainy południowej (58%). Z kolei pytani jak długo będzie trwał ich pobyt w Polsce, migranci przedwojenni z Ukrainy zachodniej najrzadziej deklarują zamiar pozostania w Polsce na stałe (38%), co może być związane z bliskością geograficzną tych terenów, jak i faktem, że jest to region Ukrainy, który najmniej ucierpiał w czasie wojny. Czynnikiem, który może mieć znaczenie jest także fakt, że przed wybuchem wojny migracja z Ukrainy zachodniej miała w istotnej części charakter cyrkulacyjny. Ponad 50% migrantów przedwojennych z pozostałych regionów Ukrainy deklaruje zamiar pozostania w Polsce na stałe. Jeżeli chodzi o uchodźców to najwyższy odsetek uchodźców z Ukrainy zachodniej deklaruje zamiar pozostania na stałe w Polsce (25%), co jest odwrotnym trendem niż w przypadku migrantów przedwojennych.

⁸ Jedynie 1% migrantów przedwojennych mieszka u polskiej rodziny i 1% w miejscu zorganizowanego zakwaterowania.

Rysunek 60 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od regionu pochodzenia

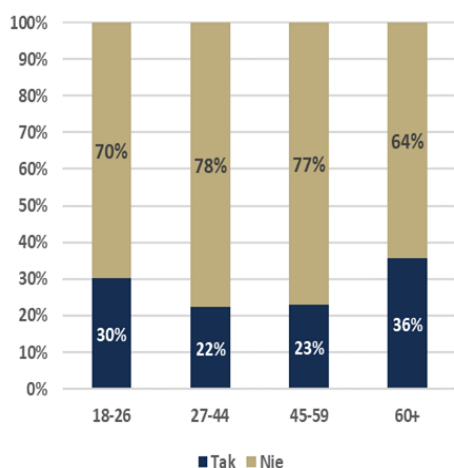

Rysunek 61 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od regionu pochodzenia

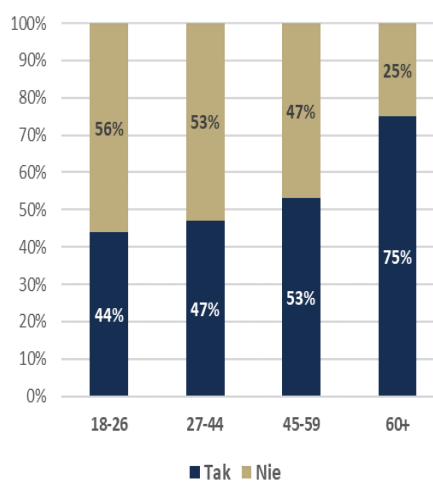

Dodatkowych informacji na temat cech społeczno-demograficznych osób, które planują pozostać w Polsce lub wyjechać z Polski dostarczają odpowiedzi respondentów w zależności od ich wieku (Rysunek 62, Rysunek 63).

Rysunek 62 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od wieku

Rysunek 63 Uchodźcy - skłonność do powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od wieku

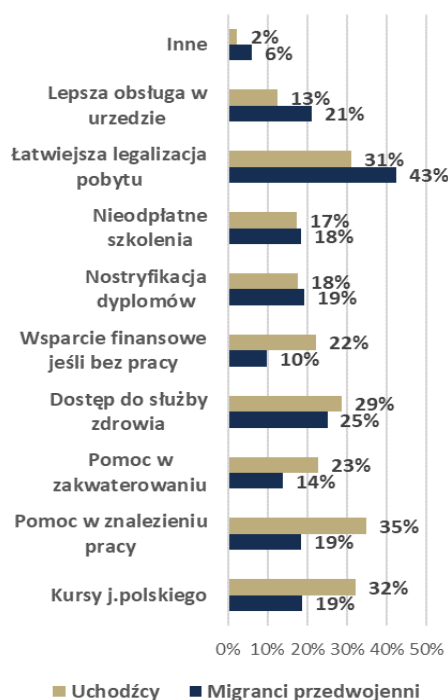

Zarówno wśród migrantów przedwojennych, jak i wśród uchodźców najczęstsze deklaracje dotyczące szybkiego powrotu do Ukrainy w przypadku szybkiego zakończenia wojny występują wśród osób najstarszych, powyżej 60 roku życia (odpowiednio 36% i 75% odpowiedzi pozytywnych). Wśród uchodźców z wiekiem rośnie odsetek odpowiedzi wskazujących na zamiar szybkiego powrotu. Jeżeli chodzi o migrantów przedwojennych taka prawidłowość nie występuje.

5.3. Oczekiwania odnośnie pomocy ze strony Polski

Aby lepiej zobrazować sytuację ekonomiczną i życiową migrantów i ocenić szansę na realizację ich planów, warto spojrzeć na ich oczekiwania odnośnie pomocy ze strony Polski. W stosunku do poprzednich rund badania istotnie spada odsetek osób oczekujących organizacji kursów języka polskiego, co szczególnie w odniesieniu do uchodźców znajduje odzwierciedlenie w deklaracjach dotyczących poziomu znajomości języka polskiego. W obecnym badaniu 32% uchodźców (wobec 43% w listopadzie 2022 r.) i 19% migrantów przedwojennych (wobec 27% w badaniu z listopada 2022 r.) oczekuje organizowania kursów języka polskiego (Rysunek 64).

Rysunek 64 Najważniejsze formy pomocy, które ułatwiłyby pobyt w Polsce migrantów z Ukrainy

*Można było wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi. Wyniki nie sumują się do 100

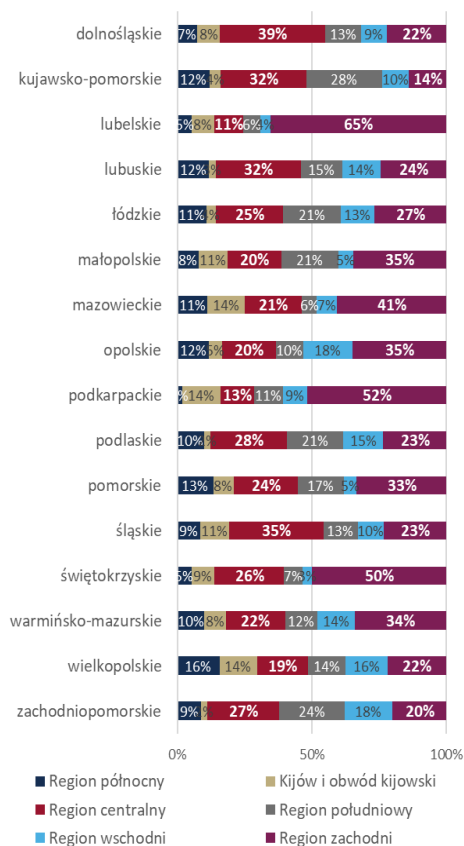
Najbardziej oczekiwane formy wsparcia przez migrantów przedwojennych to w kolejności liczby wskazań: łatwiejsza legalizacja pobytu, dostęp do służby zdrowia, lepsza obsługa w urzędzie. Jeżeli chodzi o uchodźców to hierarchia potrzeb wygląda nieco inaczej. Największy odsetek respondentów oczekuje pomocy w znalezieniu pracy, następnie organizacji kursów języka polskiego i łatwiejszej legalizacja pobytu. Z punktu widzenia oceny sytuacji ekonomicznej migrantów istotne wydaje się wskazanie na trzy kategorie oczekiwanej pomocy: pomoc w znalezieniu zatrudnienia, wsparcie finansowe, jeżeli są bez pracy oraz pomoc w

zakwaterowaniu. Zauważalnie wyższa liczba wskazań występuje w tych obszarach wśród uchodźców co znajduje odzwierciedlenie w wynikach badania dot. poziomu zatrudnienia i miejsca zamieszkania. Odsetek wskazań w poszczególnych kategoriach wśród migrantów przedwojennych utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

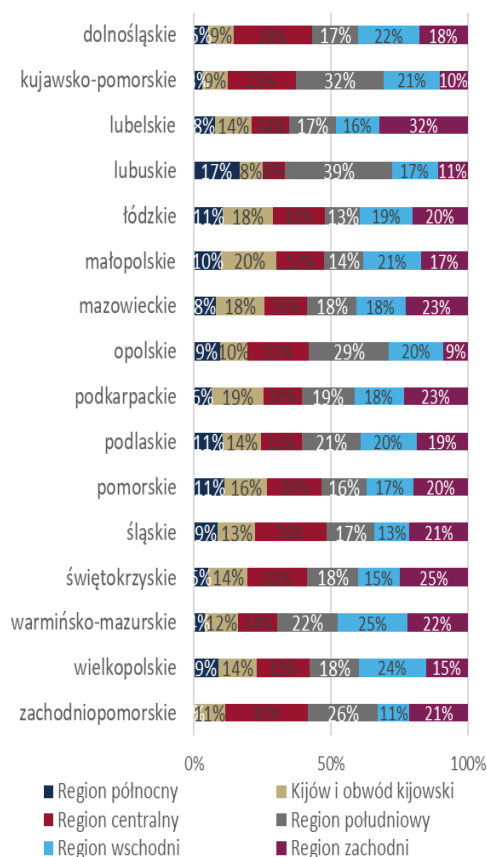
6. Wybrane elementy zróżnicowania regionalnego migrantów z Ukrainy w Polsce

Migranci z Ukrainy, przebywający w Polsce pochodzą z wszystkich regionów Ukrainy. Migranci przedwojenni częściej z Ukrainy zachodniej i centralnej. Migranci osiedlili się we wszystkich województwach, ale w różnych proporcjach. Migranci przedwojenni z Ukrainy zachodniej stanowią przynajmniej połowę migrantów w województwach wschodniej Polski, czyli w województwie lubelskim, świętokrzyskim i podkarpackim (**Rysunek 65**). W województwie dolnośląskim, lubuskim i kujawsko-pomorskim mieszka większa grupa migrantów z Ukrainy centralnej. Jeżeli chodzi o uchodźców to są oni rozmieszczenie bardziej równomiernie we wszystkich województwach. Przy czym w województwie lubuskim i kujawsko-pomorskim największy odsetek uchodźców (ponad 50%) stanowią uchodźcy z terenów które były lub są objęte największymi walkami, czyli z Ukrainy wschodniej i południowej (**Rysunek 66**).

Rysunek 65 Regiony Ukrainy, z których pochodzą migranci przedwojenni w poszczególnych województwach

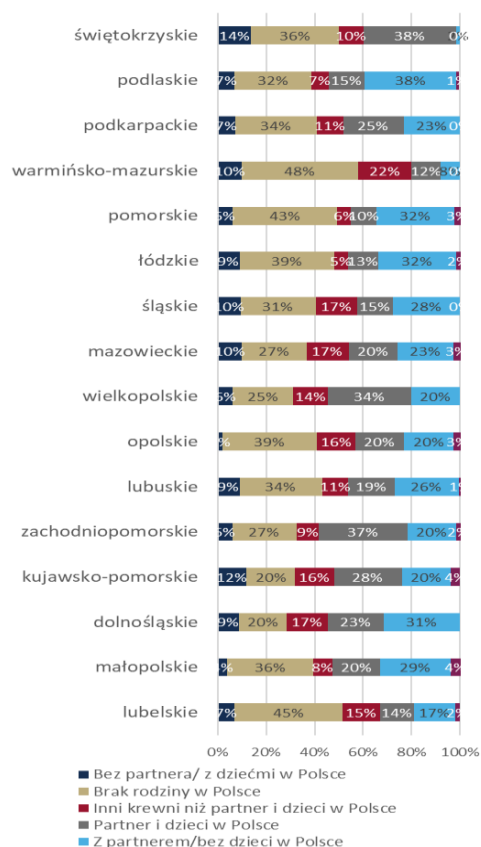

Rysunek 66 Regiony Ukrainy, z których pochodzą uchodźcy w poszczególnych województwach

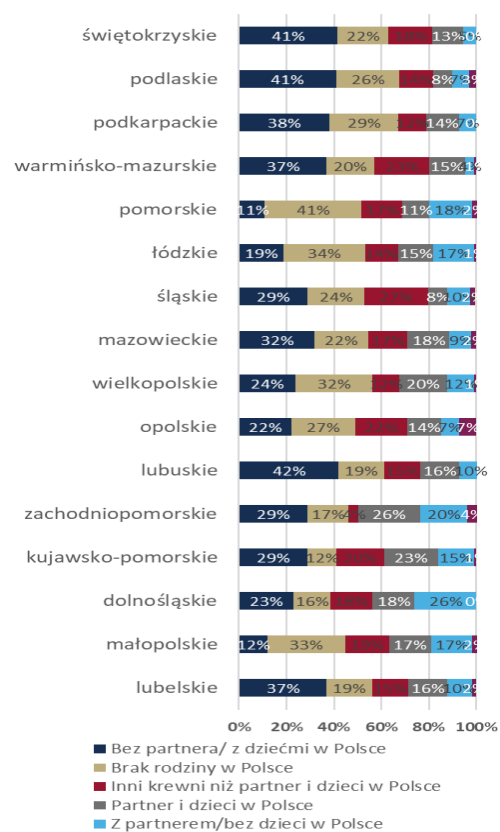

Jak opisano w Rozdziale 1 migranci z Ukrainy przebywają w Polsce z członkami najbliższej rodziny. Okazuje się jednak, że zauważalnie różni się ich sytuacja rodzinna w zależności od województwa, w którym przebywają (**Rysunek 67**, **Rysunek 68**). Wśród migrantów przedwojennych najwyższy odsetek osób, które przebywają w Polsce bez rodziny występuje w województwie warmińsko-mazurskim, lubelskim i pomorskim. Najrzadziej deklarują brak rodziny w Polsce migranci z województwa dolnośląskiego i kujawsko-pomorskiego. Z kolei najwyższy odsetek respondentów deklarujących posiadanie partnera/męża i dzieci występuje w województwie zachodniopomorskim, świętokrzyskim, i wielkopolskim. Najniższy odsetek rodzin z dziećmi mieszka w województwie lubelskim. W województwie świętokrzyskim odnotowano najwyższy odsetek samotnych rodziców.

Rysunek 67 Migranci przedwojenni – sytuacja rodzinna w Polsce w poszczególnych województwach

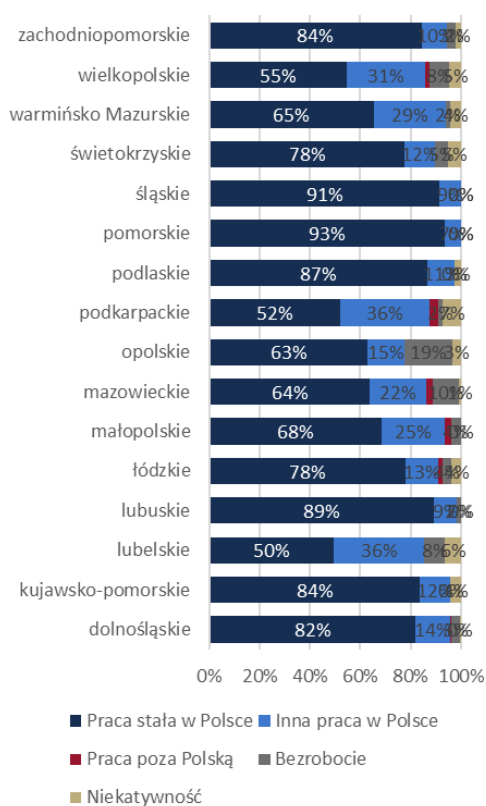
Rysunek 68 Uchodźcy – sytuacja rodzinna w Polsce w poszczególnych województwach

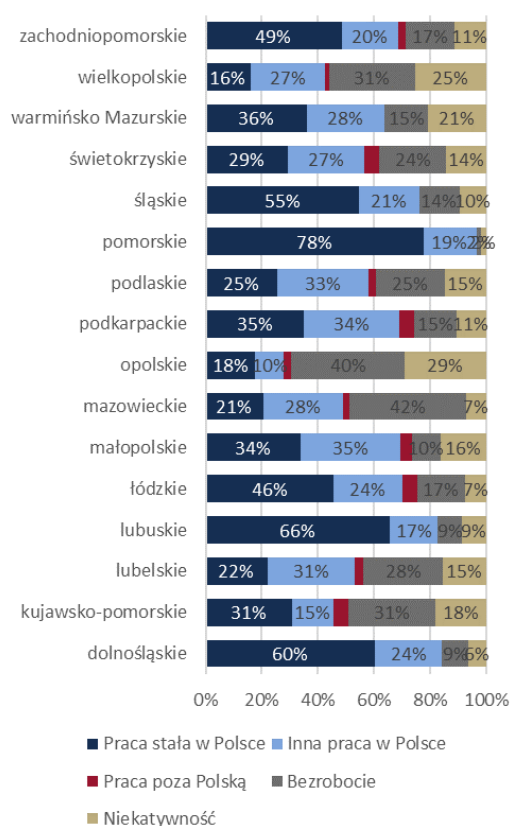
Jeżeli chodzi o uchodźców to najwyższy odsetek samotnych rodziców występuje w województwie świętokrzyskim, podlaskim, podkarpackim, lubelskim i lubuskim. Najniższy w województwie pomorskim. Najwyższy odsetek rodzin z dziećmi mieszka w województwie zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim, najniższy w województwie podlaskim. Najwyższy odsetek osób bez rodziny występuje w województwie pomorskim.

Aktywność zawodowa imigrantów przedwojennych jest dość mało zróżnicowana pomiędzy województwami (**Rysunek 69**). Zdecydowanie bardziej widoczne jest zróżnicowanie regionalne uchodźców (**Rysunek 70**). Jeśli chodzi o imigrantów przedwojennych to relatywnie wysoki odsetek bezrobotnych obserwowany był w województwie opolskim (19%), natomiast poszczególne regiony różniły się pomiędzy sobą udziałem imigrantów mających stałą pracę oraz pracujących na mniej stabilnych kontraktach (praca inna, samozatrudnienie itd.). Mniej stabilne rodzaje prac były stosunkowo najczęstsze w województwach lubelskim i podkarpackim. Praca świadczona zdalnie, poza Polską miała marginalne znaczenie.

Rysunek 69 Imigranci przedwojenni według aktywności zawodowej w podziale na województwa

Rysunek 70 Uchodźcy według aktywności zawodowej w podziale na województwa

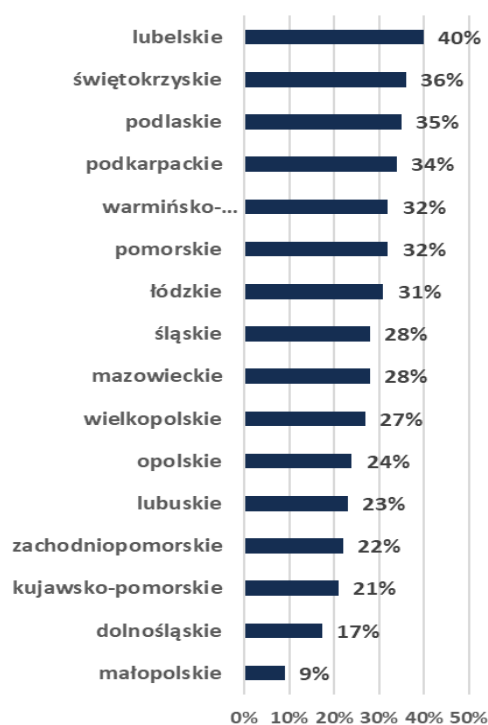

Zróżnicowanie aktywności zawodowej w przypadku uchodźców było zdecydowanie wyższe. Z jednej strony w województwach: dolnośląskim, zielonogórskim oraz kujawsko-pomorskim relatywnie wysoki był udział imigrantów zatrudnionych na stałe. Na przeciwnym biegunie z najniższym stałym zatrudnieniem znalazły się województwa wielkopolskie, opolskie, mazowieckie i lubelskie. Z drugiej strony województwa były też bardzo zróżnicowane od względem bezrobocia. Z jednej strony w województwach dolnośląskim, zielonogórskim, czy kujawsko-pomorskim bezrobocie wśród uchodźców było jednocyfrowe i zbliżone do imigrantów przedwojennych. Z drugiej strony w województwach opolskim, wielkopolskim, mazowieckim, czy lubelskim udział osób bezrobotnych był zbliżony do 30% lub przekraczał

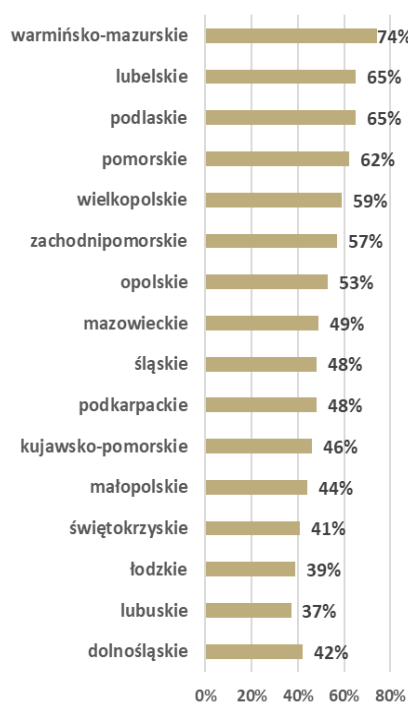
tę wartość. Wyniki te wskazują, że wyzwania związane z integracją imigrantów na lokalnych rynkach pracy są bardzo zróżnicowane regionalnie. Generalnie szybsza integracja na rynku pracy dotyczyła województw, w których już przed wybuchem wojny istniała dobrze zorganizowana społeczność imigrantów oraz województwa z relatywnie wysokim popytem na pracę, którą świadczyć mogą imigranci (np.: w branży turystycznej).

Analiza odpowiedzi respondentów dotyczących ich skłonności do szybkiego powrotu do Ukrainy w przypadku szybkiego zakończenia wojny w układzie wojewódzkim wskazuje na pewne różnice między województwami. Jeżeli chodzi o migrantów przedwojennych to najrzadziej deklarują zamiar powrotu migranci z województwa małopolskiego oraz województw z Polski zachodniej. (Rysunek 71) Najczęściej zakładają powrót do Ukrainy migranci z województwa lubelskiego, świętokrzyskiego, podlaskiego i podkarpackiego.

Rysunek 71 Odsetek migrantów przedwojennych deklarujący powrót do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku zakończenia w najbliższym czasie działań wojennych w podziale na województwa

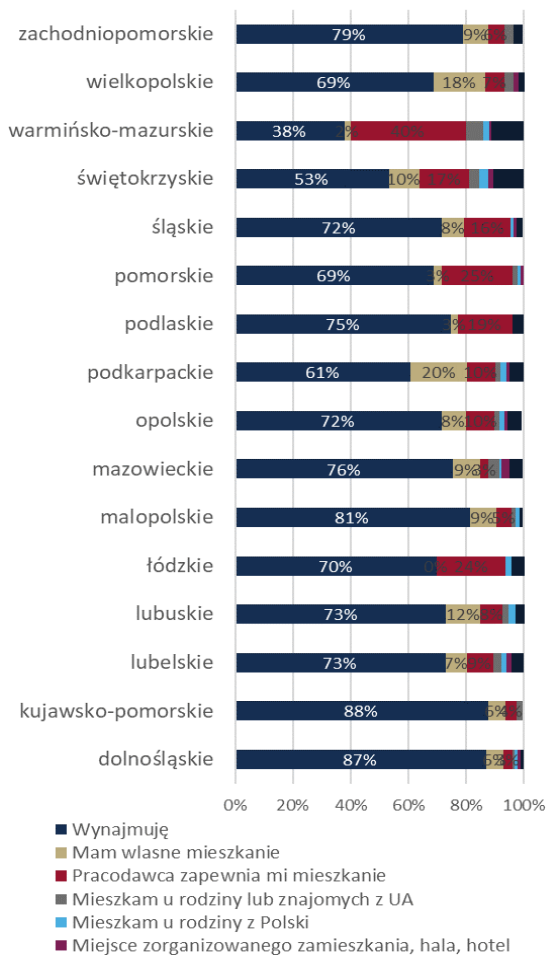
Rysunek 72 Odsetek uchodźców deklarujących powrót do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku zakończenia w najbliższym czasie działań wojennych w podziale na województwa

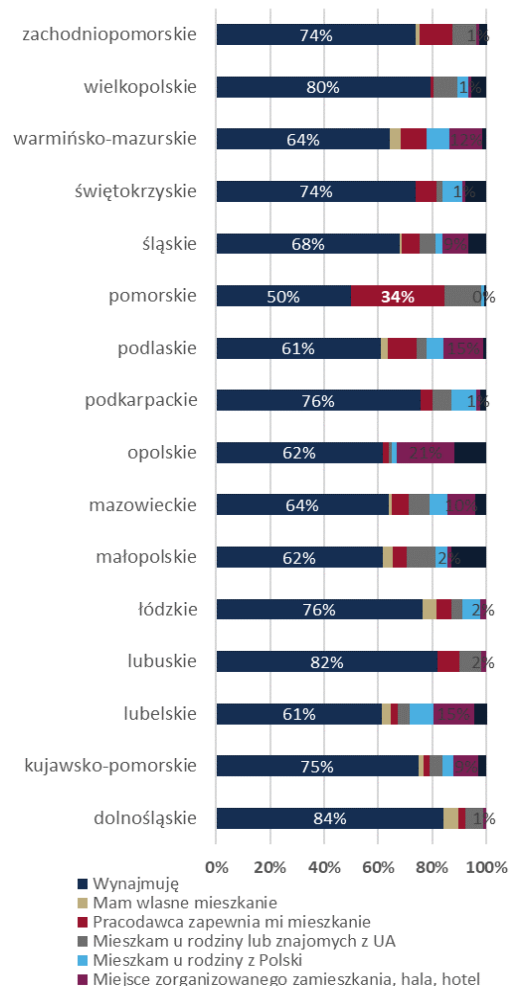
Jeżeli chodzi o uchodźców to zamiar szybkiego powrotu do Ukrainy deklarują przede wszystkim uchodźcy z województwa warmińsko-mazurskiego, lubelskiego, podlaskiego i pomorskiego (Rysunek 72). Najrzadziej z województwa łódzkiego, lubuskiego, świętokrzyskiego i dolnośląskiego. Rozpatrując populację migrantów z Ukrainy łącznie i bazując na odpowiedziach dotyczących szybkiego powrotu do Ukrainy w przypadku szybkiego zakończenia wojny wydaje się, że najbardziej zakorzeniona w Polsce jest migracja zamieszkująca

województwa dolnośląskie, lubuskie i małopolskie. Najrzadziej widzą swoją przyszłość w Polsce migranci w województwie warmińsko-mazurskim lubelskim i podlaskim. Jest to o tyle istotne, że wpływa na sytuację na rynku pracy w tych regionach.

Rysunek 73 Obecna sytuacja mieszkaniowa migrantów przedwojennych w podziale na województwa

Rysunek 74 Obecna sytuacja mieszkaniowa uchodźców w podziale na województwa

Jednym z kluczowych czynników decydujących o jakości życia jest mieszkanie. Badanie pokazało, że dominująca forma zapewnienia potrzeb mieszkaniowych wśród migrantów z Ukrainy jest wynajmowanie mieszkania. Istnieją pewne różnice między województwami, przede wszystkim dotyczące zaspokajania potrzeb mieszkaniowych przez pracodawców. Obok charytatywnego niesienia pomocy, odzwierciedla to różne strategie biznesowe przedsiębiorstw (**Rysunek 73**, **Rysunek 74**). Część przedsiębiorstw, aby pozyskać pracowników oferuje pokój lub mieszkanie. W województwie pomorskim, warmińsko-mazurskim i łódzkim odsetek migrantów realizujących w ten sposób swoje potrzeby mieszkaniowe jest zauważalnie wyższy niż w pozostałych województwach. Jeżeli chodzi o miejsca zorganizowanego zamieszkania oferowane przez państwo polskie to zauważalnie spadł odsetek migrantów korzystających z tej oferty. Nieco wyższy niż w pozostałych województwach jest odsetek

uchodźców mieszkających w takich miejscach w województwie opolskim, lubelskim i podlaskim. Najwyższy odsetek respondentów posiadających własne mieszkanie występuje w województwie podkarpackim i wielkopolskim.

Aneks. Opis metody badania ankietowego

Badanie ankietowe migrantów z Ukrainy odbyło się w okresie od 8 maja 2023 r. do 7 lipca 2023 r. Badanie przeprowadzono przez Oddziały Okręgowe NBP we wszystkich województwach. W celu zapewnienia lepszej reprezentatywności badania ankiety zostały przeprowadzone w 16 miastach wojewódzkich Polski, a także mniejszych miejscowościach (przynajmniej 20% próby w każdym z województw). Badanie realizowano za pomocą papierowych kwestionariuszy opracowanych w językach ukraińskim, polskim lub rosyjskim.

Badanie dotyczyło dorosłych migrantów z Ukrainy (osób, które skończyły 18 lat), zarówno migrantów przedwojennych jak i uchodźców. Ze względu na konieczność uzyskania do analiz minimalnej liczebności każdej z grup migrantów, założono, że odsetek osób w każdej z tych grup powinien wynosić nie mniej niż po 30% wielkości próby przewidzianej dla każdego z Oddziałów Okręgowych NBP. Przyjęto, że uchodźcy to osoby zarejestrowane w rejestrze PESEL-UKR lub niezarejestrowane, ale które przyjechały do Polski po raz pierwszy w 2022 lub 2023 roku. Migranci przedwojenni to osoby pozostałe.

Badanie zrealizowano w każdym z województw w co najmniej czterech spośród ośmiu wyszczególnionych kategorii miejsc (np. w firmach, w urzędach, punktach zbiorowego zakwaterowania). W każdym z tych miejsc odsetek respondentów nie przekroczył 30%. Łącznie zebrano 3658 ankiet.

Ankieterzy mieli za zadanie zapewnić zróżnicowanie ankietowanych unikając m.in. efektu tzw. śniegowej kuli, czyli przeprowadzania ankiet wśród osób, które przebywają razem lub się znają. W celu poprawy reprezentatywności badania wyniki przeważono proporcjami PESEL-UKR według województw.

Spis Rysunków

Rysunek 1. Imigranci według podziału na czas przyjazdu oraz rejestrację w PESEL-UKR....7	7
Rysunek 2. Imigranci według roku obecnego przyjazdu oraz roku pierwszego przyjazdu do Polski7	7
Rysunek 3. Region pochodzenia migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.....9	9
Rysunek 4. Struktura płci migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.....9	9
Rysunek 5. Struktura wieku migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.10	10
Rysunek 6. Struktura wykształcenia migrantów przedwojennych i uchodźców z Ukrainy w Polsce.....10	10
Rysunek 7. Struktura uchodźców z Ukrainy według płci oraz posiadanej rodziny ogółem (udziały sumują się do 100%).....11	11
Rysunek 8. Struktura uchodźców z Ukrainy według płci oraz rodziny przebywającej w Polsce (udziały sumują się do 100%)11	11
Rysunek 9. Struktura migrantów przedwojennych z Ukrainy według płci oraz posiadanej rodziny ogółem (udziały sumują się do 100%).....11	11
Rysunek 10. Struktura migrantów przedwojennych z Ukrainy według płci oraz rodziny przebywającej w Polsce (udziały sumują się do 100%)11	11
Rysunek 11. Znajomość języka polskiego wśród imigrantów z Ukrainy w latach 2022 – 202312	12
Rysunek 12. Kształcenie się obywateli Ukrainy w Polsce.....13	13
Rysunek 13. Aktywność zawodowa imigrantów z Ukrainy w 2023 roku14	14
Rysunek 14. Zmiany aktywności zawodowej uchodźców wojennych z Ukrainy14	14
Rysunek 15. Aktywność zawodowa uchodźców a płeć.....15	15
Rysunek 16. Kwalifikacje wymagane na stanowiskach zajmowanych przez uchodźców oraz imigrantów przedwojennych.....15	15
Rysunek 17. Przeciętna liczba przepracowanych godzin w tygodniu.....16	16
Rysunek 18. Zmiany struktury wynagrodzeń.....16	16
Rysunek 19. Zmiana struktury wynagrodzeń - uchodźcy.....16	16
Rysunek 20. Zmiana struktury wynagrodzeń migrantów przedwojennych (badania z 2019, 2022 oraz 2023 roku).....16	16
Rysunek 21. Mediany wynagrodzeń uchodźców i imigrantów przedwojennych w zależności od wielkości firmy17	17
Rysunek 22. Mediany miesięcznych zarobków a sektor działalności w którym pracują imigranci z Ukrainy w Polsce17	17
Rysunek 23. Rodzina w Polsce a aktywność na rynku pracy imigrantów przedwojennych 19	19
Rysunek 24. Rodzina w Polsce a aktywność na rynku pracy uchodźców19	19
Rysunek 25. Liczba dzieci a aktywność imigrantów - mężczyzn ogółem na rynku pracy19	19
Rysunek 26. Liczba dzieci a aktywność imigrantów - kobiet ogółem na rynku pracy.....19	19
Rysunek 27. Odsetek respondentów korzystających ze świadczeń społecznych w Polsce...21	21

Rysunek 28. Rodzaje świadczeń społecznych pobieranych przez respondentów*.....	21
Rysunek 29. Odsetek respondentów korzystających regularnie z pomocy rzeczowej w Polsce	21
Rysunek 30 Odsetek migrantów z Ukrainy otrzymujących środki finansowe z Ukrainy	22
Rysunek 31 Wysokość pomocy finansowej uzyskiwanej średnio miesięcznie przez migrantów z Ukrainy	22
Rysunek 32 Odsetek uchodźców korzystających ze środków finansowych z Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy	22
Rysunek 33 Wydatki na życie jako część średniego miesięcznego wynagrodzenia na rękę z pracy	23
Rysunek 34 Sytuacja mieszkaniowa migrantów z Ukrainy.....	24
Rysunek 35 Odsetek migrantów z Ukrainy według kryterium zapłaty za mieszkanie	24
Rysunek 36 Przekazy migrantów w bilansie płatniczym	25
Rysunek 37 Odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy.....	26
Rysunek 38 Częstotliwość przekazywania środków finansowych do Ukrainy	26
Rysunek 39 Kwota ostatniego dokonanego przelewu	26
Rysunek 40 Beneficjenci transferów finansowych (Możliwa była więcej niż jedna odpowiedź, wyniki nie sumują się do 100).....	26
Rysunek 41 Odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy	27
Rysunek 42 Beneficjenci pomocy rzeczowej w Ukrainie*	27
Rysunek 43 Migranci przedwojenni – odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy	28
Rysunek 44 Uchodźcy – odsetek respondentów przekazujących środki finansowe do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy	28
Rysunek 45 Migranci przedwojenni - odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy	28
Rysunek 46 Uchodźcy - Odsetek respondentów przekazujących pomoc rzeczową do Ukrainy w zależności od statusu na rynku pracy	28
Rysunek 47 Migranci przedwojenni – skłonność do przekazywania pomocy rzeczowej do Ukrainy w zależności od regionu pochodzenia	29
Rysunek 48 Uchodźcy – skłonność do przekazywania pomocy rzeczowej do Ukrainy w zależności od regionu pochodzenia	29
Rysunek 49 Planowany dalszy pobyt w Polsce.....	30
Rysunek 50 Deklarowana gotowość powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny.....	30
Rysunek 51 Czynniki mające lub mogące mieć wpływ na decyzje migrantów z Ukrainy o pozostaniu w Polsce powyżej roku*	31
Rysunek 52 Czynniki mające lub mogące mieć wpływ na ewentualne decyzje migrantów z Ukrainy o powrocie do Ukrainy	31
Rysunek 53 Sytuacja rodzinna w Polsce migrantów z Ukrainy.....	32

Rysunek 54 Migranci przedwojenni – przewidywana długość pobytu w Polsce w zależności od sytuacji rodzinnej w Polsce.....	33
Rysunek 55 Uchodźcy - przewidywana długość pobytu w Polsce w zależności od sytuacji rodzinnej w Polsce.....	33
Rysunek 56 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sytuacji na rynku pracy.....	34
Rysunek 57 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sytuacji na rynku pracy.....	34
Rysunek 58 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sposobu zapewnienia potrzeb mieszkaniowych.....	35
Rysunek 59 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od sposobu zapewnienia potrzeb mieszkaniowych.....	35
Rysunek 60 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od regionu pochodzenia.....	36
Rysunek 61 Uchodźcy - skłonność do powrotu na Ukrainę w ciągu trzech miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od regionu pochodzenia.....	36
Rysunek 62 Migranci przedwojenni – skłonność do powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od wieku.....	36
Rysunek 63 Uchodźcy - skłonność do powrotu do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku szybkiego zakończenia wojny, w zależności od wieku.....	36
Rysunek 64 Najważniejsze formy pomocy, które ułatwiłyby pobyt w Polsce migrantów z Ukrainy.....	37
Rysunek 65 Regiony Ukrainy, z których pochodzą migranci przedwojenni w poszczególnych województwach.....	39
Rysunek 66 Regiony Ukrainy, z których pochodzą uchodźcy w poszczególnych województwach.....	39
Rysunek 67 Migranci przedwojenni – sytuacja rodzinna w Polsce w poszczególnych województwach.....	40
Rysunek 68 Uchodźcy – sytuacja rodzinna w Polsce w poszczególnych województwach.....	40
Rysunek 69 Imigranci przedwojenni według aktywności zawodowej w podziale na województwa.....	41
Rysunek 70 Uchodźcy według aktywności zawodowej w podziale na województwa.....	41
Rysunek 71 Odsetek migrantów przedwojennych deklarujący powrót do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku zakończenia w najbliższym czasie działań wojennych w podziale na województwa.....	42

Rysunek 72 Odsetek uchodźców deklarujących powrót do Ukrainy w ciągu 3 miesięcy w przypadku zakończenia w najbliższym czasie działań wojennych w podziale na województwa	42
Rysunek 73 Obecna sytuacja mieszkaniowa migrantów przedwojennych w podziale na województwa	43
Rysunek 74 Obecna sytuacja mieszkaniowa uchodźców w podziale na województwa.....	43

nbp.pl

